

knr Bulletin

KONFERENTIE VAN IN NEDERLAND GEVESTIGDE RELIGIEUZEN

- In beeld: “Hoop is belangrijker dan impact”
- Pelgrims van Hoop: “Ik heb nieuwe vrienden gemaakt”
- Vrede en gerechtigheid: Gezamenlijk verder op de weg van ecologische bekering

“Vrede wordt geboren waar
gerechtigheid concreet wordt”

Agenda 2026

16 januari 2026

Inspiratiedag Beweging van Hoop
's-Hertogenbosch

13 februari 2026

Dag voor Jonge Religieuzen
locatie volgt

4 juni 2026

Algemene Vergadering
's-Hertogenbosch

5 november 2026

Algemene Vergadering
's-Hertogenbosch

Inhoud

In beeld

- Pelgrims van Hoop in 's-Hertogenbosch 4
- "Hoop is belangrijker dan impact" 8
- Bestuurswisselingen en eeuwige professies 10

Projecten

- Geven maakt rijk 11
- 50 jaar AMA, missie toen en nu 14

Pelgrims van Hoop

- "Ik heb nieuwe vrienden gemaakt" 16
- De hoop van 20
- Religieuzen verzamelen zich in Rome voor het Heilig Jaar 24
- Takecarebnb biedt statushouders een plek van hoop in gastgezinnen 26

Om over na te denken

- Dilexit Te 28

Gerechtigheid & vrede

- Gezamenlijk verder op de weg van ecologische bekering 30
- Wandelen met broeder Zon en zuster Water 33

Boeken & beelden

35

- Wijsheid van een abt
- De Bergrede
- Schepping uit liefde
- Spiritueel reizen in tijden van chaos
- Waar was jij toen ik...
- Waar het licht blijft
- Kloostertuinen in Nederland en Vlaanderen

Korte berichten

38

- Jarige KNR-PIN vraagt cadeau voor ongedocumenteerden
- Francesco Magazine
- Koningin Maxima bezoekt Zusters Franciscanessen in Veghel
- Bureaukalender
- Zusters dominicanessen verlaten Venlo
- Hoor je Mij? nu ook voor mannen
- Karmelietessen Nazareth verhuizen naar Oirschot
- Sluiting Abdij Maria Toevlucht Zundert
- Verbouwing klooster Clarissen Megen gestart
- Verhalenwedstrijd Beweging van Hoop
- Giving a shit. Waarom het wél uitmaakt

Colofon

Het KNR-bulletin is een uitgave van de afdeling communicatie van de KNR en verschijnt drie maal per jaar. Door middel van dit bulletin wil de redactie religieuzen in Nederland en belangstellenden informeren over ontwikkelingen die zich afspelen in de wereld der religieuzen in brede zin. De redactie behoudt zich het recht voor om toegezonden kopij in te korten. Aan ieder bestuur van de bij de KNR aangesloten religieuze instituten en aan de redacties van congregatiebladen wordt een exemplaar verstrekt. Daarnaast ontvangen leden van commissies van de KNR het blad. Afzonderlijke gemeenten en individuele religieuzen kunnen het bulletin op aanvraag toegezonden krijgen.

Om dit blad toe te kunnen sturen, bewaart de KNR uw adresgegevens. Wij doen dat zorgvuldig. Indien u het Bulletin niet langer wenst te ontvangen kunt u zich afmelden via communicatie@knr.nl. Een interactieve vorm van dit blad is te vinden op de website www.knr.nl.

Artikelen mogen met bronvermelding overgenomen worden.

Redactiesecretariaat/eindredactie:

Erica Op 't Hoog

T: 073 - 6921321

E: communicatie@knr.nl

KNR-afdeling communicatie

Postbus 111

5201 AC 's-Hertogenbosch

www.knr.nl

www.religieuzen.nl

www.bewogenheid.nl

Vormgeving: Inge Croes-Kwee,

Manifesta idee en ontwerp

Druk: GTV Donmail

Beeld voorzijde: De aanbidding

der herders, Jan de Bray (1665),

Mauritshuis

ISSN 1569-9447

Het volgende nummer verschijnt medio april 2026

Aanleveren kopij: uiterlijk 2 maart 2026

Redactioneel

“Vrede wordt geboren waar gerechtigheid concreet wordt”

Dat schrijft KNR-voorzitter pater Mark-Robin Hoogland in zijn kerstwens op de achterzijde van dit Bulletin.

De vrede waar onze wereld zo naar verlangt, de vrede die wordt aangekondigd door de engelen als zij de herders berichten over de geboorte van Jezus Christus, Vredevorst.

Die vrede ontstaat niet vanzelf; wij allen zullen daar ons steentje aan bij moeten dragen. Door te werken aan die concrete gerechtigheid. Dat kan op vele manieren, zoals u in dit Bulletin kunt lezen. Door mensen die gevlucht zijn voor oorlog en geweld een logeerkamer te bieden zoals gezinnen doen via Takecarebnb. Door kwetsbare mensen in armoede te koppelen aan ondernemers die hen willen helpen met praktische zaken zoals stichting Anders doet. Door steeds opnieuw aandacht te vragen voor de zorg voor onze schepping zoals gebeurde tijdens de conferentie over tien jaar Laudato Si' en tijdens de vele etappes van het Zonnepad. Zoals de Zusters van Liefde in Tilburg die hun stem willen laten horen om op te roepen tot meer medemenselijkheid.

2025 is bijna ten einde. Het was een bijzonder jaar waarin we als Pelgrims van Hoop op weg gingen. Veel mensen deden dit letterlijk: tijdens de minipelgrimage van de religieuzen in 's-Hertogenbosch, tijdens een jongerenreis naar Italië en tijdens de Jubilee voor het Godgewijde leven in Rome. U kunt de verslagen lezen in dit Bulletin.

Aan het einde van dit jaar maken we ook een nieuwe start. In het vorige nummer las u al dat onze vaste vormgeefster Simone Weijs een ander pad heeft gekozen. Gelukkig hebben we in de persoon van Inge Croes een goede opvolgster gevonden. Het resultaat is dit Bulletin in een compleet nieuw en fris jasje. Het past bij het zoeken van de KNR naar steeds weer nieuwe vormen om het verhaal van de religieuzen over het voetlicht te brengen. Zoals we ook doen met het film- en theaterproject rond barmhartigheid. Want de barmhartigheid, medemenselijkheid, solidariteit en gerechtigheid, waar religieuzen voor stonden en staan, lijken soms ver weg in onze samenleving. Ze zijn echter broodnodig om te zorgen dat die vrede waarover de engelen in dat oude kerstverhaal zongen een stukje dichterbij kan komen.

**Wij wensen een u Zalig Kerstmis
en een vredevol 2026**

Pelgrimage van hoop in 's-Hertogenbosch

Zo'n honderdtwintig religieuzen, zusters, broeders en paters, namen op 8 september deel aan een kleine pelgrimage in 's-Hertogenbosch. Deze minipelgrimage was georganiseerd door de KNR om samen met alle religieuzen in Nederland het Heilig Jaar met als thema 'Pelgrims van hoop' te vieren. Het gezelschap liet een mooie dwarsdoorsnede zien van het religieuze leven in Nederland vandaag de dag: jong en oud, actief en contemplatief, afkomstig uit Nederland en de rest van de wereld.

Tom Boesten / Erica Op 't Hoog

Foto's: Rob van Bergen

Openingsviering met
straatpastor Lianne
van Oosterhout

Ontvangst in Stadsklooster San Damiano

De dag startte in Stadsklooster San Damiano. Daar werden alle deelnemers gastvrij ontvangen met een lunch. Aansluitend was er een viering in samenwerking met het straatpastoraat, dat onderdak vindt bij de franciscanen van het stadsklooster. Tijdens deze viering werden de psalmen gebeden in een hertaling vanuit het perspectief van dak- en thuislozen. Na de viering vertrokken de religieuzen in twee groepen richting de Sint Janskathedraal langs een deel van de traditionele bedevaartsroute door de binnenstad. Op vier plaatsen hield de groep stil om te luisteren naar een getuigenis van een religieuze of religieus over het thema hoop.

Pelgrimeren op Wegen met Zegen

Zuster Marga Zwiggelaar o.p. vertelde bij de eerste stop over Wegen met Zegen. Dit initiatief ontstond in coronatijd in de Over-Betuwe en Lingerwaard. Enkele kerkelijke voorgangers,

protestants en katholiek, was het opgefallen dat er veel werd gewandeld, en dat er een grote belangstelling was voor het opsteken van kaarsjes. Mensen waren duidelijk op zoek naar een spiritueel ritueel in die grote tijd van onzekerheid. Zo ontstond het idee van een wandelroute langs kerken en kapellen in het gebied. Gemeenteleden en parochianen werd gevraagd delen van de route op zich te nemen. Het project heeft verder vorm gekregen in een wandelgids, een bezinningsboekje en in de mogelijkheid deel te nemen aan een wegzendceremonie. De route kan individueel worden gelopen, maar er zijn ook veel mensen die het

Boven: zuster Marga Zwiggelaar
Midden links: Pater Theo van Adrichem
Midden rechts: Pater Ward Biemans s.j.
Onder: Zuster Lisbeth Ratwasih

in groepsverband doen. Binnen zo'n groep ontstaan bijzondere gesprekken. "Wegen met Zegen past ook bij mijn dominicaans zijn," vertelde zuster Marga verder. "Al bij het begin van de orde was wandelen belangrijk. De broeders werden twee aan twee door Dominicus de wijde wereld in gezonden en ook was wandelen één van de gebedshoudingen binnen de Dominicaanse spiritualiteit.

Wat heeft dit allemaal nu met hoop te maken? Wegen met Zegen verbindt mensen daadwerkelijk met elkaar en brengt ze met elkaar in gesprek. Bij Wegen met Zegen mag ik elke keer ervaren dat mensen nog erg bezig zijn met zingevingsvraagstukken, ook op het religieuze vlak. Ik ben blij dat wij, al wandelend door het rivierenlandschap, daar een klein bouwsteentje aan bij mogen dragen."

Pelgrims van hoop in franciscaans perspectief

Bij de tweede stop luisterden we naar franciscaan Theo van Adrichem. "Volgens de regel van de minderbroeders leven zij als pelgrims op weg naar het land van de levenden. Pelgrim en vreemdeling zijn in deze wereld hoort tot het wezen van het leven als minderbroeder. Broeders mogen zich niets toe-eigenen: geen huis, geen verblijfplaats, helemaal niets. Pelgrim en vreemdeling zijn houdt ook in dat je niet vastzit aan een bepaalde plek en positie; niet als persoon en ook niet als gemeenschap. Dat zijn geweldige opgaven, die ons aanspreken op de kern van onze levenswijze. Bij het maken van onze keuzes stellen we elkaar de vraag: Waar zijn wij uiteindelijk als pelgrims naar toe op weg?

Franciscus bidt om een hoop die een stevige basis heeft. Die basis is Christus. In het voetspoor van Christus kunnen ook wij al nieuwe mensen worden, mensen die leven in en vanuit de hoop op Hem. Onze hoop kan aangevochten en beproefd worden door ziekte, verdrukking, lijden en dood. Daarom koppelt Franciscus hoop aan geduld. Geduld kan ons ervoor behoeden om de hoop en de vreugde te verliezen. Pelgrims zijn van gegronde hoop en geduld, ook en juist in tijden van tegenspoed, met het land van de levenden voor ogen. Een weg die vreugde kan geven."

Ignatius over de hoop

Pater Ward Biemans s.j. sprak over hoop bij Ignatius. "De heilige Ignatius van Loyola spreekt in zijn Geestelijke Oefeningen over 'hoop' als één van de manieren waarop we geestelijke vertroosting kunnen ervaren. Geestelijke vertroosting kunnen we volgens hem op

Het is eigen aan
de goede Geest
om moed, kracht,
vertroostingen,
tranen, ingevingen
en rust te geven,
en zo alles te
vergemakkelijken
opdat men verder
kan gaan met het
goede te doen

Het kan verder soms goed zijn als we erover praten met iemand die we vertrouwen, zodat we de weg naar vertroosting weer weten terug te vinden. Het is immers eigen aan de goede Geest om moed, kracht, vertroostingen, tranen, ingevingen en rust te geven, en zo alles te vergemakkelijken opdat men verder kan gaan met het goede te doen. Dit is een wijsheid vanuit de ignatiaanse spiritualiteit, nog altijd bruikbaar voor ons vandaag.”

Pelgrim van hoop – een geloofsgetuigenis

Bij de laatste stop op de Parade met de Sint Jan in zicht vertelde zuster Lisbeth Ratwasih over de stichteres van de zusters Onder de Bogen en over haar eigen leven. “Onze stichteres, Moeder Elisabeth Gruyters, werd geïnspireerd door de geest van de Heilige Vincent de Paul, door zijn liefde voor de armen, voor de mensen die vergeten zijn, voor hen die lijden onder onrecht. Zij liet haar hart raken door Gods liefde, en zij antwoordde op moedige wijze. De vlam die zij ontstak, raakte ook mij. De eerste jaren van mijn missie in Nederland waren niet gemakkelijk. Ik moest een nieu-

drie manieren ervaren. Ten eerste wanneer de ziel een intense liefde voor God ervaart, waarin de liefde voor schepselen is geïntegreerd. In de tweede plaats wanneer de ziel tranen stort die haar tot liefde voor haar Heer bewegen. En ten derde elke vermeerdering van hoop, geloof en liefde en elke innerlijke blijdschap om de Schepper en Heer. Het tegenovergestelde van vertroosting is troosteloosheid. Bijvoorbeeld: duisternis en verwarring in de ziel, een beweging naar wat laag en aards is, een neiging tot wantrouwen, de ziel die zonder hoop is, zonder liefde, en als het ware gescheiden van haar Schepper en Heer. Onze gedachten kunnen uit vertroosting voortkomen, maar ook uit troosteloosheid. Dat moeten we in ons gebed goed nagaan. Op gedachten uit troosteloosheid kunnen we maar beter niet ingaan. We moeten dan vasthouden aan een beslissing die we eerder namen toen we wél in een tijd van vertroosting waren. Bidden tegen de troosteloosheid in kan ook helpen, net zozeer als geduld beoefenen.

Boven: dag-
afsluiting met
vesper in de
Sint Jan

Ontmoetingen
met oude
bekenden en
nieuwe gezich-
ten

Foto: "De Voorzienigheid"

Pelgrimages elders in het land

Omdat niet alle religieuzen naar 's-Hertogenbosch konden komen werden beide vieringen via een livestream uitgezonden. Op veel plaatsen elders in het land hebben religieuzen zo in verbondenheid meegebeden. In Huize Bosbeek in Heemstede wonen zusters van verschillende congregaties. Samen, als congregaties en pelgrims van hoop, hebben deze zusters voetstappen gezet in alle werelddelen. Dat hebben zij in de Minipelgrimage gevierd, in verbondenheid met alle religieuzen die die dag elders in Nederland pelgrimeerden. Uit het door de KNR ter beschikking gestelde liturgisch materiaal was een viering samengesteld waar enkele eigen verhalen van hoop doorheen waren gevlochten.

Om 14.30 u kwamen de zusters samen in de kapel van Bosbeek. Na een openingslied en gebed deelden ze het eerste verhaal van hoop, gevolgd door een samen gebeden psalm. In een stoet verlieten ze de kapel en trokken ze over het landgoed naar het Gastenhuis. Ook hier stonden de zusters op diverse plekken stil om te luisteren naar een verhaal van hoop of een gedicht. De dag werd afgesloten in de huiskamer met een slotgebed en het zingen van de Hymne van het Jubeljaar. "Het was een fijne, bijzondere manier om diepe, wereldwijde verbondenheid te ervaren en met elkaar de hoop hoog te houden. We hebben er veel aan beleefd," lieten de zusters na afloop weten.

we taal leren, me aanpassen aan een nieuwe cultuur. En ik moest de pijnlijke realiteit onder ogen zien van een afbrokkelend religieus leven in een in toenemende mate seculiere samenleving. Er waren momenten van twijfel en bezorgdheid. Maar juist in die momenten was het Gods hoop die mij droeg. Nu zie ik deze missie als een tweede roeping, een zegening.

Onze oude zusters, die we nu met liefde en eerbied begeleiden, blijven mij kracht geven en inspireren. Naast deze zorg voel ik me geroepen om iets meer te doen: onze Congregatie nieuwe vitaliteit geven in Maastricht, de geboorteplaats van ons charisma. Samen met de missionaire zusters die aan mijn zorg zijn toevertrouwd, wil ik de geest van Moeder Elisabeth nieuwe gloed geven in dit land. Niet door het verleden te herhalen, maar door zaadjes van hoop voor de toekomst te planten, geworteld in het geloof, gevormd door liefde, en met oog voor de tekenen van onze tijd.

Als pelgrims van hoop lopen we niet op een gemakkelijke weg. We gaan verder, niet omdat het pad duidelijk te zien is, maar omdat Degene die ons roept trouw is."

Aangekomen in de Sint Jan konden alle deelnemers nog luisteren naar Robbie Dell' Aira, van de Mariabroederschap. Hij vertelde hoe de Zoete Moeder van Den Bosch al eeuwenlang troost en hoop biedt aan de Bosschenaren en vele anderen die haar in de Sint Jan komen bezoeken.

De dag werd daarna afgesloten met een stemmige vesperviering en een borrel in de tuin van de Sint Jan. Het was een dag met mooie ontmoetingen tussen oude bekenden en met nieuwe gezichten.

De volledige teksten die zijn uitgesproken tijdens de minipelgrimage zijn te vinden op de website van de KNR of op te vragen via secretariaat@knr.nl

“Hoop is misschien nog wel belangrijker dan impact”, woorden van de secretaris van KNR-PIN op de vraag wat de solidariteitsfondsen van de religieuzen zo belangrijk maakt. Via drie fondsen bieden de kloosterlingen in Nederland al vijftig jaar lang financiële steun aan tal van projecten in binnen- en buitenland; AMA, KOS en KNR-PIN. Dit vijftigjarig bestaan werd donderdag 6 november feestelijk gevierd met religieuzen en andere betrokkenen in de Verkadefabriek in ‘s-Hertogenbosch.

“Hoop is belangrijker dan impact”

Vijftig jaar solidariteitsfondsen van de religieuzen

De ondersteunde projecten zijn vaak kleine initiatieven van mensen die direct betrokken zijn. Mensen die zelf te maken hebben of hebben gehad met armoede, dakloosheid, geweld etc. Mensen die niet bij de pakken neer gaan zitten maar iets willen doen om de situatie van anderen te verbeteren, vanuit hun eigen kennis en ervaring. Door de ondersteuning vanuit de solidariteitsfondsen van de religieuzen zien ze dat ze er niet alleen voor staan. “Het idee dat mensen, religieuzen, 13.000 km verderop, vinden dat mijn werk voor verzoening tussen christenen en moslims belangrijk is en steun verdient, houdt mij gaande en biedt mij hoop,” zei Lian Gogali. Zij vertegenwoordigde een van de vele projecten die ondersteund worden door AMA.

Uniek in de wereld

Al vijftig jaar lang geven vele ordes en congregaties jaarlijks een bijdrage aan een of meer van de drie gezamenlijke fondsen. Die bijdragen variëren van vijftig euro van kleine, minder draagkrachtige congregaties tot soms wel enkele tienduizenden euro's van de grotere, die meer te besteden hebben. Op deze manier, die uniek is in de wereld, dragen de religieuzen gezamenlijk bij aan tal van projecten in binnen- en buitenland. Projecten waarin het werk wordt gedaan, dat de zusters, broeders en paters vroeger vaak zelf deden en nu door anderen wordt voortgezet.

De drie fondsen

AMA (Adviescommissie Missionaire Aangelegenheden): met de gelden van AMA worden projecten in het buitenland financieel ondersteund. De uitvoering is in handen van Mensen met een Missie. Het gaat om projecten rond vrede en verzoening, versterking van de positie van vrouwen en andere projecten.

In gesprek met de projecten

KOS (Kommissie Onderlinge Solidariteit). Dit is bedoeld voor projecten van religieuze instituten zelf zoals verbouwing van een gastenverblijf, verduurzaming van een klooster etc.

KNR-PIN: bedoeld voor projecten in Nederland (uitvoering door de KNR). Hiermee ondersteunen de religieuzen op jaarbasis bijna 200 projecten in Nederland op het gebied van o.a. opvang van vluchtelingen en ongedocumenteerden, inloop- en buurthuizen, straatpastoraat, vele andere vaak kleinschalige projecten in kerk en samenleving etc.

Katholieke sociale leer

Na een kort moment van gebed en een opwarmertje van dagvoorzitter Elise Kant, vertelde KNR-voorzitter pater Mark-Robin Hoogland wat over het ontstaan van de drie solidariteitsfondsen vijftig jaar geleden. Hij plaatste het werk van deze fondsen in het licht van de katholieke sociale leer. Kloosterordes en congregaties hebben een lange traditie van inzet voor

de meest kwetsbaren in de wereld. Ze staan aan de wieg van veel onderwijs en zorginstellingen en organisaties voor ontwikkelingshulp.

Evenals in die katholieke sociale leer zien we dat de fondsen de waardigheid van ieder mens willen beschermen ongeacht geloof, afkomst of geaardheid. Ze zetten zich in voor een rechtvaardige wereld. Een andere pijler van de katholieke sociale leer is het subsidiariteitsbeginsel. Zaken worden geregeld op het laagst mogelijke niveau. De projecten die de fondsen ondersteunen, werken net zo. Vaak zijn het kleinschalige initiatieven die komen van mensen uit de doelgroepen zelf, van mensen die uit eigen ervaring weten wat nodig is. Op deze manier worden de talenten van direct betrokkenen het beste benut.

De bijdrage van de kloosters aan de solidariteitsfondsen zijn een manier om hun spiritualiteit en charisma vorm te geven. Zo dragen zij bij aan de groei van het rijk Gods. Het gaat niet zozeer om het giftenbeleid, het is de kern van het charisma van de religieuzen.

Boven links:
zuster
Emmanuele
Rechts: Janneke
Doe
Onder links:
harpiste
Mariska Pool
Rechts: Elise
Kant

Voorbeeldprojecten

Na deze inleiding was het de beurt aan drie voorbeeldprojecten. Zuster Emmanuele Sipkema vertelde hoe met een bijdrage vanuit KOS het gastenhuis van het Liobaklooster in Egmond vernieuwd kan worden. Een plek waar zij ruimte bieden aan tal van (kwetsbare) groepen. Ook de School van Vrede heeft een plek op het terrein, evenals een hospice. Door de verbouwing kunnen de bewoners en vrijwilligers van het Liobaklooster weer vol vertrouwen werken aan de toekomst.

Vervolgens vertelde Lian Gogali uit Sulawesi, Indonesië hoe zij met vrouwen uit de islamitische en christelijke gemeenschap in de regio Poso samenkomt en gesprekken organiseert. Vijftien jaar geleden waren daar grote en bloedige conflicten tussen beide gemeenschappen. Lian luisterde naar de verhalen van de vrouwen en brengt hen nu samen om te werken aan vrede en verzoening. AMA geeft vanaf het begin financiële steun waardoor de groep is gegroeid van zeven naar meer dan 500 vrouwen.

Tot slot sprak Janneke Doe, secretaris van KNR-PIN over de Safe Space Club namens oprichtster Sara Alaoui. Deze stichting biedt ondersteuning aan vrouwen en meisjes die te maken hebben gehad met seksueel geweld. Verschil met andere projecten op dit gebied is dat bijna alle medewerkers en vrijwilligers ervaringsdeskundigen zijn. Het project biedt een inloopspreekuur waarbij vrouwen fysiek, telefonisch of online hun verhaal kunnen doen. Daarnaast is er juridische bijstand en ruimte voor gesprek en verwerking met allerlei creatieve werkvormen.

De ochtend werd muzikaal opgeluisterd door harpiste Mariska Pool van de Vrolijke Noot, een stichting die muziek brengt in zorginstellingen, medische kinderdagverblijven en voor vluchtelingen.

Kijken naar de toekomst

Na de presentaties volgde een gesprek met de zaal. Een van de kernwoorden daarbij was dankbaarheid voor het werk dat voortgezet kan worden vanuit de fondsen. Juist het steunen van kleine initiatieven en inspringen waar anderen gaten laten vallen, past bij de religieuzen, die altijd de noden van de tijd hebben gezien. Naast dankbaarheid werd vooral ook hoop en vertrouwen in de toekomst uitgesproken. De religieuzen en daarmee hun fondsen willen zolang mogelijk doorgaan met dit werk.

Tekst: Erica Op 't Hoog, Foto's: Miranda Roijers / KNR

Bestuurswisselingen

Benedictijnen. Sint Willibrordsabdij Slangenburg

Broeder Coert Biesjot, prior – administrator
Broeder Johan te Velde, sub – prior
Broeder Jozef Bruins, raadslid

Benedictijnen van Abdij Sint Benedictusberg (OSB)

Pater Schlatmann, prior – administrator

Paters Passionisten (CP)

Pater Mark-Robin Hoogland, provinciaal
Pater Tiny Thomassen, eerste consultor
Pater Josef Ohagen, tweede consultor

Sociëteit voor Afrikaanse Missiën (SMA)

Pater Fabian Gbortsu, provinciaal overste
Pater Alan de Guzman, vice-provinciaal
Pater Gerard Timmermans, lid
Pater Valentin Fadegnon, lid
De heer Huub Senden is namens de leken-missionarissen toegevoegd aan het provinciaal bestuur

Nederlandse regio van de Mill Hill Missionarissen

Broeder Martien van Leeuwen, regionaal en voorzitter
De heer Ko Klaver, vice regionaal
Broeder Jos Boerkamp, regionaal bursar
Mevrouw Toos Beentjes, bestuurslid
Father Ben Stopel, bestuurslid
De heer Paulwillem Lommerde, regionaal manager en secretaris

Zusters Franciscanessen van Etten

Zuster Ancilla Martens, algemeen overste
Zuster Marie Joseph de Jong, raadslid, plaatsvervangend overste
Mevrouw C. Epskamp, bestuursassistente
Mevrouw C. Hoevenberg-Aerts, bestuurs-assistente
Mevrouw L de Weert-Jansen, bestuurs-assistente

Kruisheren Europa

Pater Peter Snijkers, overste
Pater Roger Janssen, raadslid
Pater Pierre Vandormael, raadslid
Pater Edgard Claes, raadslid

Paters Maristen

Pater Ad Blommerde, overste
Pater Jan ter Braak, lid raad van beheer
De heer Hans Wennink, voorzitter raad van beheer
De heer Mischa de Vliegere, econoom en lid raad van beheer

Abdij O.L. Vrouw van Koningsoord

Zuster Pascale Fourmentin is voor onbepaalde tijd herkozen als abdis van de trappistinnen

Minderbroeders Kapucijnen

Broeder Christophorus Goedereis, delegaat
Broeder Ad Vermeulen, eerste delegatielid
Broeder Marcin Derdziuk, tweede delegatielid

Congregatie der Assumptionisten

Pater Marc Leroy, overste van de paters in Nederland

Montfortanen, Nederlandse vice-provincie

Vanwege het overlijden van pater Peter Denneman is pater Charles Leta benoemd tot overste. Het bestuur bestaat nu uit:
Pater Charles Leta, overste
Pater Jan Lathouwers, raadslid en econoom
Pater Stefan Musanai, raadslid

Nieuwe wettelijk vertegenwoordigers

- Zuster Trix Coert is benoemd als wettelijk vertegenwoordiger van de Camillianen
- De heer Franck Ploum is benoemd als wettelijk vertegenwoordiger van de Broeders van Huijbergen
- Mevrouw Astrid Roggen is benoemd als wettelijk vertegenwoordiger van de Nederlandse Regio van de Franciscanessen van Aardenhout
- Zuster Sara Böhmer is benoemd als wettelijk vertegenwoordiger van de Missiezusters
- Dominicanessen van Zuid-Afrika in Venlo
- Pater Ton Bun is benoemd als wettelijk vertegenwoordiger van de Dienaressen van Jezus Christus Priester in Wijchen

Eeuwige professies

- 10 oktober 2025 zuster Marijke Brouwer bij de Clarissen Megen
- 29 november 2025 zuster Nadia Kroon bij de Dominicanessen van de H. Familie

Geven maakt rijk

Stichting ANDERS Amstelland

Sinds 2015 verbindt Stichting ANDERS, vanuit een christelijke geloofsovertuiging, de hulpvragen van kwetsbare inwoners aan lokale ondernemers die met eigen producten en diensten in actie komen. Vervolgens wordt ook elke ontvanger van een ondersteuning uitgedaagd tot een goede daad aan iemand anders.

Na de succesvolle start in de regio Drechtsteden is de stichting al snel uitgebreid en zijn er op verschillende plaatsen in het land nieuwe netwerken ontstaan.

Stichting ANDERS Amstelland is er één van. Brigitte van der Heijden, stafmedewerker voor KNR-PIN sprak met de regioleider, Koen Persoon.

Stichting ANDERS NL gelooft in het principe van geven. Niet om er zelf beter van te worden, maar geven omdat het ons als mens zo enorm verrijkt. Zij gaan op zoek naar initiatiefnemers in het land en helpen hen een organisatie op te zetten - of te versterken - om het ANDERS-principe te verbreiden en een ondernemer te koppelen aan een hulpvrager. Daarnaast vraagt ANDERS ook de hulpverlener de goede daad die aan hem/haar is gedaan door te geven aan anderen die hun hulp goed kunnen gebruiken. Zo ontstaat er een beweging van goede daden en maken we met elkaar de wereld iets mooier; het pay-it-forward concept.

Amstelland is eind 2021 begonnen als een nieuwe poot van ANDERS Nederland. Maar hoe komt zo'n nieuwe stichting nu tot stand? Licht het initiatief voor een nieuwe regio bij Stichting ANDERS Nederland of bij de 'club', die een initiatief wil opstarten? Koen vertelt dat het van twee kanten komt. "Enerzijds is ANDERS Nederland heel actief op zoek naar initiatiefnemers. Ze zoeken daarbij vooral in de christelijke hoek en hebben actieve wervingscampagnes. Daarnaast zijn er ook in diverse gemeentes al organisaties actief om hulpvrager en hulpverlener bij elkaar te brengen. Als beide clubs bij elkaar komen, komt er een gesprek over zaken als: wat gaat goed, wat loopt minder, waar liggen kansen, kunnen jullie ergens hulp bij gebruiken e.d. ANDERS Nederland heeft ook continue vacatures uitstaan voor initiatiefnemers, dus het werven gaat twee kanten op. In beginsel gaat het om een onbetaalde baan. Koen begon als vrijwilliger, maar heeft nu wel een betaalde functie. "Je moet je dus aangesproken voelen, én de (financiële) mogelijkheid hebben om hier in te springen."

Het is misschien een soort samenloop van omstandigheden dat iemand de vacature voorbij ziet komen op het goede moment. Vaak zijn het, volgens Koen, mensen die op een bepaald punt in hun leven staan en toe zijn aan een nieuwe uitdaging en zich aangesproken weten door het ANDERS-concept. Althans, zo ging het bij hem.

Koen werkte als consultant voor de overheid op het moment dat Stichting ANDERS Amstelland van start ging en was op dat moment nog niet (bewust) bezig met een andere job. Hij kwam in contact met de initiatiefnemer én

Stichting ANDERS, die druk doende waren om regio Amstelland op te zetten. Op het moment dat de stichting klaar was om van start te gaan kreeg de initiatiefnemer een baan elders en was daar de vacature voor regieleider. Koen had op persoonlijk vlak een heftige tijd achter de rug en was zich steeds meer bewust dat hij iets anders wilde gaan doen. Iets dat meer paste bij zijn studie Sociaal Ondernemerschap. Op dat moment kwam de vacature langs en voelde dat als heel passend, vertelt hij. “Het is heel bijzonder om deze rol te mógen vervullen! Het is ook een baan waarin er een beroep wordt gedaan op je professionaliteit. Je hebt te maken met ondernemers, gemeentes, hulpinstanties, vrijwilligers en hulpvragers.” In die zin kwamen zijn studie, zijn ervaring bij de overheid en zijn persoonlijke reis bijeen. “Om de visie van ANDERS goed uit te kunnen dragen is het niet altijd mogelijk en ook niet altijd het beste om dat louter met vrijwilligers te doen. Er is ook een verantwoordelijkheid die je hebt als organisatie”, aldus Koen.

De ondernemer

Het idee is dus om ondernemer en hulpvragers bij elkaar te brengen. Tijdens een van de jaarlijkse ANDERS-seminars was de spreker Michiel Muller, de rasondernemer achter succesvolle en keihard groeiende bedrijven als Picnic, Tango en Route Mobiel. Hij werd aangekondigd als ‘een specialist in ondernemerschap en het openbreken van markten’. Zowel regieleider Koen Persoon als ik waren aanwezig bij dit seminar. In hoeverre past het ‘succesverhaal van de snelverdienende zakenman’ als Muller bij Stichting ANDERS, vraag ik Koen. “Het past bij ANDERS omdat het ondernemers aanspreekt. Dat is tegelijkertijd het spanningsveld waar Stichting ANDERS mee te maken heeft. Er zijn ondernemers die helpen omdat ze zich maatschappelijk betrokken voelen, vanuit een intrinsieke motivatie en die van daaruit graag iets voor een ander willen betekenen.

Er zijn ondernemers die helpen omdat ze zich maatschappelijk betrokken voelen, vanuit een intrinsieke motivatie en die van daaruit graag iets voor een ander willen betekenen. En dan zijn er ook ondernemers die vragen ‘What’s in it for me?’

En dan zijn er ook ondernemers die vragen ‘What’s in it for me?’ Wat levert het me op, wat krijg ik ervoor terug, wat is het rendement? Niet per se altijd in geld, maar wel in netwerkuitbreiding, publiciteit en dergelijke. Er zijn steeds meer ANDERS-vestigingen in het land en je merkt ook dat ook dit verschillen oplevert in ondernemers. De ANDERS-locaties hebben op elke plek in Nederland een eigen gezicht. Op de Veluwe is weer een andere mentaliteit ondernemers dan in het westen van het land. Het geloof is in Ede-Wageningen een motivatie voor veel ondernemers. Maar zelfs binnen gemeentes in één regio zitten al verschillen”.

Met het netwerk van ondernemers dat elke ANDERS-vestiging heeft, worden afspraken gemaakt, zodat een regieleider weet hoeveel en welke vragen hij kan neerleggen bij een ondernemer. Maar dat netwerk is wel stap voor stap opgebouwd en moet ook onderhouden en uitgebreid worden. Dat vraagt doorzettingsvermogen en ‘nee’ kunnen accepteren.

De hulpvrager

Koen heeft zijn hele leven in Aalsmeer gewoond, maar pas sinds hij dit werk doet, leert hij een stuk van Aalsmeer kennen dat hij voorheen niet kende. Dat er ook een andere kant bestaat, waar armoede is en gebrek, leert hij pas door zijn job voor Stichting ANDERS. Mensen zijn graag zelfstandig en lossen liever hun eigen problemen op. Maar soms is dat gewoon niet mogelijk. Soms is het nodig dat er iemand naast je komt staan die vanuit kennis,

Voorbeelden van hulp via Stichting ANDERS: fietsen voor de kinderen, een nieuwe schutting, een kamer die wordt geschilderd

ervaring en middelen meedenkt en meewerkt richting een oplossing. De hulpvraag komt binnen via het formulier op de website of via een instantie die de hulpvrager begeleidt. Aan de hand van een aantal criteria wordt gekeken of de vraag in aanmerking komt voor hulp. Het kost de hulpvrager niets. Stichting ANDERS legt in overleg met de hulpvrager een huisbezoek af om terplekke de situatie te beoordelen, zodat de hulpvraag ook goed teruggekoppeld kan worden naar de ondernemer die benaderd gaat worden. De hulpvragen zijn vaak heel concreet. Bijvoorbeeld laminaat leggen in een huis waar mensen op beton wonen, of bedden voor mensen die op de grond slapen. Soms ligt er een heel andere vraag onder die eerste vraag en heeft iemand een duwtje nodig om geactiveerd te worden. Het is niet de bedoeling dat ANDERS de rol van een psycholoog/hulpverlener gaat aannemen, maar ze moeten het wel signaleren.

Samen met Koen ga ik in de middag op bezoek bij Mia, een alleenstaande moeder met vier kinderen, woonachtig in een flat in Aalsmeer. Stichting ANDERS Amstelland heeft daar al het een en ander kunnen realiseren, maar Koen wil nog even een afsluitend bezoek afleggen. We worden hartelijk ontvangen en er wordt thee voor ons gezet. We mogen even rondkijken. Een van de kinderen moet nog steeds op de vloer slapen en een ander kind heeft een matras waar de veren letterlijk uit steken. Koen zegt haar te zullen gaan kijken wat hij aan de bedden kan doen.

Pay-it-Forward

Aan degene die hulp ontvangt wordt gevraagd om ook iets terug te doen voor een ander. Dat gebeurt op verschillende momenten in het proces. Het staat in het aanmeldformulier genoemd, bij het huisbezoek wordt het besproken en ook nadat de hulpvraag is ingelost. Mia gaat wat lekkers maken voor haar buurvrouw. Het gaat daarbij niet alleen om de wereld op die manier een beetje mooier te maken, het is vooral belangrijk dat je zelf óók een ander kunt helpen, al dacht je misschien van niet. Dat je niet alleen je hand hoeft op te houden, maar dat je ook van betekenis voor een ander kunt zijn is juist de kracht van het pay-it-forward principe. Bovendien draagt het bij aan het wegnemen van het vooroordeel dat mensen die arm zijn, dat voornamelijk aan zichzelf hebben te danken. Dat ze lui zouden zijn, niet willen werken en maar op de bank zitten. Door als hulpvrager óók hulp te bieden ontkracht je dat idee.

Tenslotte

Een nieuwe trend waarmee Stichting ANDERS steeds meer mee te maken krijgt is dat er vanuit het bedrijfsleven aangeboden wordt om dééls te vergoeden. Bijvoorbeeld wel de manuren gratis, maar de materialen niet. Dat is niet wat ANDERS beoogt, maar het dilemma is dat je wél wilt dat hulpvragers geholpen worden.

Een ander ding is dat het opzetten van nieuwe regio's betekent dat er ook nieuwe stichtingen worden opgericht met een regioleider en een nieuw bestuur. Stichting ANDERS Nederland denk nu na of de regio's zélf, niet wat groter kunnen worden. Een nadeel hiervan is dat het dan voor één coördinator per vestiging wel moeilijk haalbaar wordt en er wellicht naar ondersteuning gezocht moet worden. De tijd zal het leren.

Brigitte van der Heijden

Foto's: Stichting ANDERS Amstelland

Verslag van de AMA-dag 2025

50 jaar AMA: missie toen en nu

Op vrijdag 26 september 2025 vierden we samen met een kleine zestig religieuzen, donateurs en medewerkers van Mensen met een Missie het 50-jarig jubileum van AMA in Abdijs Mariënkroon in Nieuwkuijk. Het werd een dag van vieren en bezinnen, van terugkijken op een halve eeuw verbondenheid en missie, én van vooruitblikken op hoe de geest van solidariteit en medemenselijkheid ons ook vandaag en morgen blijft inspireren.

De ochtend begon met muziek van twee jonge mensen van het conservatorium in Tilburg, Omar en Ema, die met hun Braziliaans geïnspireerde liederen een vrolijke en sfeervolle toon neerzetten. Hun muziek creëerde een mooie omgeving voor de dag: licht, hoopvol en beschouwend. Na deze stemmige opening heette AMA-voorzitter Paul Bergmans iedereen welkom, met een warm woord voor de aanwezigen en in het bijzonder voor de internationale AMA-leden en de nieuwe deelnemers, een tiental trouwe particuliere donateurs van Mensen met een Missie. In zijn opening blikte Paul Bergmans uitgebreid terug op de weg die de AMA-commissie in vijftig jaar heeft afgelegd: van het beoordelen van kleine missionaire projecten tot een klankbord en denktank voor hedendaagse missie.

Paul verwees naar Abraham, die gesteund door zijn geloof moedig op weg ging naar het onbekende. Net als Abraham voelen missionarissen zich, toen en nu, geroepen om met anderen mee op te lopen, om hoop, steun en een luisterend oor te bieden. Kaarsen, gebed en muziek zorgden voor een sfeer van verbondenheid, dankbaarheid en verstillings.

Missie toen en nu

Eén van de hoogtepunten van de ochtend was de dialoog tussen broeder Bram Hommel van de Broeders van Huijbergen en Femke Gilissen, een jonge medewerker van Mensen met een Missie. De één vertegenwoordiger van een eerdere missionaire generatie, de ander van een nieuwe generatie, nog steeds bevlogen en geïnspireerd door christelijke waarden. Het gesprek onder leiding van AMA-secretaris Ton Groeneweg maakte voelbaar hoe twee generaties elkaar vinden in dezelfde roeping.

Bram vertelde openhartig over de bezieling én de weerbarstigheid van het missionaire leven in het buitenland. Hij sprak over de beginjaren, waarin men met veel enthousiasme maar soms ook met een zeker gevoel van superioriteit op pad ging. “We kwamen om te helpen,” gaf hij toe, “maar we leerden al snel om eerst te luisteren.” Zijn ervaringen uit Indonesië waren rijk aan lessen over wederkerigheid en bescheidenheid, dankbaar voor wat het hem had gebracht. Femke vertelde hoe haar katholieke wortels haar zoektocht naar betekenis en verbinding voeden. Voor haar staat missie niet voor iets van buitenaf brengen, maar voor samen optrekken in dialoog, gelijkwaardigheid en solidariteit. In hun ontmoeting lieten Bram en Femke zien hoeveel er in de loop der tijd is veranderd, en tegelijk hoe de kern van missie – nabijheid, luisteren en samen op weg gaan – altijd gelijk is gebleven.

Podiumgesprek
tussen broeder
Bram Hommel
en Femke
Gilissen. Foto:
Tjeerd Rienstra

Stemmen uit de wereld

Daarna volgden getuigenissen van internationale AMA-leden. Zuster Sabina uit India schetste de uitdagingen van ongelijkheid,

Foto: Rodrigo Sampaio Silva

“Missie gaat niet over antwoorden aanreiken, maar over luisteren, vragen stellen en samen het goede willen zoeken.”

jeugdwerkloosheid, klimaatdruk en toenemende religieuze polarisatie. Tegelijk vertelde zij over hoopvolle tekenen van verandering: interreligieuze jongerenfestivals, vrouwelijk leiderschap en ‘groene dorpen’ waar gemeenschappen samen bouwen aan harmonie. Zuster Agatha uit Nigeria sprak over corruptie, extremisme en economische nood, maar benadrukte tegelijk de veerkracht van gemeenschappen en de moed van de jonge generatie, die sociale media inzet voor verandering en bewustwording. En Arianne uit Chili reflecteerde op het afnemende vertrouwen in instituties, ook in de Kerk, en benadrukte dat missie in een samenleving die zoekt naar richting en betekenis vooral draait om nabijheid, begeleiding en het begripvol luisteren. Dagvoorzitter Marjolein Westerhof deelde aanvullend haar recente indrukken uit Colombia, met voorbeelden van lokale initiatieven voor vrede en dialoog, die laten zien hoe mensen ondanks hun vaak grote problemen samen nieuwe wegen zoeken.

Groepsgesprekken

Na de lunch gingen de deelnemers uiteen in kleinere groepen om de thema’s van de ochtend verder te verdiepen. Donateurs, missionarissen en AMA-leden gingen met elkaar in gesprek en deelden persoonlijke ervaringen en inzichten. Daarbij klonk vaak het belang door van het overstijgen van de eigen ‘bubbel’, het scheppen van veilige plekken voor ontmoeting en het opnieuw verbinden van mensen met zichzelf, met elkaar en met hun gemeenschap. Er was bijzondere waardering voor het project ‘Ken je mij?’ van Mensen met een Missie, dat dit najaar van start gaat op MBO Utrecht. Velen zagen dit als een sprekend voorbeeld van ‘omgekeerde missie’: lessen en ervaringen uit het Zuiden die hun weg vinden in de Nederlandse

samenleving. In de gesprekken was de dynamiek tussen generaties voelbaar: oudere missionarissen die zich bemoedigd wisten door de energie van jongeren, en jongeren die kracht en richting vonden in de wijsheid van de ouderen.

Reflectie en afscheid

In de plenaire afsluiting deelde directeur Rick van der Woud zijn reflecties op de dag. Hij benadrukte dat gelijkwaardigheid, dialoog en menselijkheid het blijvende hart van missie vormen. “Missie,” zei hij, “gaat niet over antwoorden aanreiken, maar over luisteren, vragen stellen en samen het goede willen zoeken.” Zijn woorden riepen instemming en herkenning op bij velen in de zaal.

Naast het 50-jarig jubileum droeg de dag ook een vleugje afscheid: dit was de laatste keer dat Paul Bergmans als voorzitter van AMA sprak. Er klonken warme woorden van dank voor zijn jarenlange inzet en toewijding. Paul zelf keek met bescheidenheid en vreugde terug: “Missie is in vorm veranderd, maar niet in het hart.” Daarmee gaf hij woorden aan een gevoel dat breed gedeeld werd: de missie gaat gewoon door, in een sterk veranderde wereld, in nieuwe vormen, maar gedragen door dezelfde geest. We sloten af met het gezamenlijk zingen van het missielied bij uitstek: ‘Here I am, Lord’. In de aansluitende feestelijke receptie kregen veel gesprekken een vervolg, met een vaak persoonlijk karakter.

De viering van het 50-jarig jubileum van AMA liet zien dat missie nog springlevend is. Niet louter als herinnering aan vroeger, maar als blijvende inspiratie om samen te bouwen aan verbinding, gelijkwaardigheid en hoop – toen, nu en morgen.

Bianca Akkermans-van Raaij, Stafmedewerker Franciscans Jongerenwerk

Foto's: FJW en Piotr Kemna, Kemna photography

Tijdens de Wereldjongerendagen (WJD) in Lissabon in 2023 riep paus Franciscus jongeren op om in de zomer van 2025 naar Rome te komen om het Heilig jaar te vieren tijdens de Jubilee of the Youth. De augustijnen, de franciscanen, de dominicaanse lekenorde en de Focolare-beweging hebben de handen ineen geslagen om voor jongeren deze reis naar Rome te organiseren. Een verslag van een bijzondere reis waarbij nieuwe vriendschappen en samenwerkingen zijn ontstaan. Biana Akkermans van het FJW doet verslag.

“Ik heb nieuwe vrienden gemaakt”

Jongeren en religieuzen op pelgrimage naar Rome

Uit heel Nederland hebben 27 jongeren tussen de 16 en 35 jaar zich aangemeld voor deze reis. Sommigen kenden elkaar al van eerdere reizen naar een WJD, anderen schreven zich in omdat ze de begeleiders kenden, maar er waren ook deelnemers die helemaal niemand kenden. Omdat je toch met een groep op pad gaat, is het prettig om elkaar en de verschillende religieuze families van tevoren te leren kennen. Een voorbereidingsweekend maakt daarom ook deel uit van deze reis.

Vorbereidingsweekend

Op vrijdagavond 27 juni worden we ontvangen in het Nederlands Focolarestadje Mariënkroon in Nieuwkuijk. Dit weekend slapen we in het hoofdgebouw van de Abdijhof en zijn er activiteiten in een van de bijgebouwen. Met behulp van theezakjeslabels starten we onze kennis-

making met elkaar en worden de deelgroepen bekend gemaakt. Per deelgroep gaat de kennismaking verder en de jongeren bereiden zich voor op het volgende programma onderdeel: de ‘Op weg met religieuzen-Pubquiz’ met daarin allerlei wetenswaardigheden over de deelnemende religieuze families. We sluiten de avond af met de dagsluiting en een informeel samenzijn.

De volgende ochtend verzamelen we ons voor het ontbijt weer in de koorbanken voor het ochtendgebed en ook dit gebed sluiten we af door samen de hymne van het Heilig jaar te zingen. We gaan tenslotte naar Rome waar we dit lied geregeld zullen horen. De ochtend staat verder in het teken van een verdere verdieping in de verschillende spiritualiteiten. Dit gebeurt met interactieve workshops.

Na de lunch gingen de jongeren op ‘mini-pelgrimage’ op het terrein van Mariënkroon. De jongeren moeten op zoek naar een woord. Door het uitvoeren van opdrachten die betrekking hebben op de vier religieuze families en het Heilig jaar kunnen ze een letter verdienen. Uiteindelijk vormen de gevonden letters de woorden: Pelgrims van Hoop. Als beloning voor hun inzet, krijgt iedereen een ijsje.

Groeïende verbinding

Aan het eind van de middag vieren we samen de eucharistie. Dat de verbinding tussen de jongeren begint te groeien, is te merken aan het gekwebbel tijdens de aansluitende avondmaaltijd, maar zeker tijdens de spelletjes-

Het oefenen van de pelgrims-hymne

Kaarsenprocessie in La Salette

Onder: de 'Op weg met religieuzen-Pubquiz'

avond. Er wordt fanatiek Kolonisten van Catan gespeeld, gebasketbald, nader kennisgemaakt via het 360 Stories spel of gewoon door in een hoekje rustig te chillen. Deze gezellige avond sluiten we af met de dagsluiting.

Op zondag namen we deel aan de eucharistieviering in de kerk van Mariënkroon, waarna we het weekend afsluiten. Een weekend dat de basis heeft gelegd voor een reis waarin een diverse groep jongeren zichzelf mag zijn.

Op weg

Op 28 juli verzamelen we in alle vroegte in de kloosterkerk van Stadsklooster San Damiano in 's-Hertogenbosch. We hebben hier een korte viering waarbij provinciaal Theo van Adrichem en Mgr. De Korte aanwezig zijn om ons weg te zenden en de reiszegen te geven.

We gaan op weg naar onze eerste overnachtingsplek in de Alpen, de Mariabedevaartsplaats La Salette. Na een lange busreis komen we net op tijd aan om nog deel te kunnen nemen aan de kaarsenprocessie. Een bijzonder moment, de avond valt, we zijn hoog in de bergen, het is er koud, maar in de processie verstillen we en ervaren we hoe indrukwekkend de schepping is.

De nacht brengen we door op een slaapzaal en de volgende ochtend vertrekken we naar San Gimignano. Daar zijn we te gast in het klooster van de augustijnen. We slapen in klaslokalen en eten in de authentieke refter. Augustijn Gerben Zweers gaat voor tijdens de eucharistieviering in de kleine kapel van het klooster. Daarna geeft hij een rondleiding door de kloosterkerk. In deze kerk heeft Benozzo Gozzoli fresco's geschilderd die het leven van Augustinus verbeelden. We brengen ook een bezoek aan het stadje zodat we de torens kunnen zien waar San Gimignano de naam Manhattan van de Middeleeuwen aan te danken heeft.

Bepakt en bezakt lopen we vervolgens naar de bus om onze weg te vervolgen naar Assisi. Daar nemen de franciscanen Jan ter Maat en Steven Cauchie ieder een groep mee om de stad verder te verkennen en te laten zien waar Franciscus en Clara geleefd hebben. Omdat er connecties zijn, mogen we ook een kijkje nemen in het Sacro Convento, het klooster van de conventuelen. We zijn klaar om naar Rome te gaan!

Rome is overweldigend

Laat op de avond komen we aan in Rome. We overnachten de komende dagen in het Fiera di Roma, een enorm evenementencomplex zo'n twintig kilometer van het centrum van Rome. Zodra we 'onze' hal binnenkomen, zien we dat zo'n 500 jongeren hier al hun matje hebben uit-

gerold. Eenmaal van de schrik bekomen, worden we door een van de vele vrijwilligers naar onze plek gebracht. We horen dat de lampen om één uur 's nachts uit gaan en om half zes weer aan. De sanitaire voorzieningen zijn buiten en bestaan uit rijen Dixies met daarnaast douchebakken met een plastic zeil eromheen en evenementen wasbakken. Dat mag de pret niet drukken. We komen voor Rome, de Heilige Deuren en de Nacht op het veld.

De volgende dagen waaiëren we uit over Rome, we sluiten ons een dag aan bij het jongerenprogramma van de Focolarebeweging en vieren met hen de eucharistie. We staan samen in de rij voor de Heilige Deur van de Sint Pieter, die voor sommigen van ons, na drie uur wachten voor de neus wordt gesloten. Gezamenlijk wachten we ook op onze beurt om de Heilige Deur van de Santa Maria Maggiore door te gaan. Daar staat dominicaan Tiemen Brouwer ons op te wachten om ons mee te nemen naar het dominicanenklooster aan de overkant. Tiemen Brouwer is al 33 jaar biechtvader in Rome en vertelt ons hierover. Daarna vieren we de eucharistie in de kloosterkapel.

Op zaterdag, de dag waarop we naar 'het veld' vertrekken, zijn we 's ochtends te gast bij het generalaat van de franciscanen. We vieren hier de eucharistie en mogen vanaf het terras het uitzicht op de Sint Pieter bewonderen. We zijn helemaal klaar om de tocht naar het veld te aanvaarden. Met een miljoen anderen gaan we op weg naar de Tor Vergata waar we een plekje vinden op het veld om de nacht door te brengen in de openlucht en om samen met paus Leo de vigilie te vieren. Een indrukwekkende viering die begint in de schemering, met prachtig

gezang, mooie gebeden en antwoorden van paus Leo op vragen van jongeren. Langzaam wordt het donker en wordt het Allerheiligste uitgesteld. Eén miljoen mensen worden stil en de stilte komt als een deken over ons heen. Na deze prachtige viering maken we ons op voor de nacht (die ons nog gaat verrassen met een klein buitje). In de ochtend kunnen we paus Leo weer van dichtbij zien als hij met de auto voorbij komt rijden op weg naar het altaar waar hij voorgaat in de eucharistie. Vanwege de drukte lukt het ons niet om ter communie te gaan, maar de priesters uit onze groep geven ons de zegen, wat door de jongeren als heel bijzonder wordt ervaren. Na afloop van de viering breken we 'ons kamp' op en vertrekken en masse naar de bus die ons naar het Focolarestadje Loppiano zal brengen.

Blijvende indrukken

Loppiano is een oase van rust waar we na de drukte van Rome weer helemaal op kunnen laden. We maken kennis met jongeren die in

Boven: Sacro Convento

We hebben paus Leo van dichtbij gezien toen hij met de auto voorbij kwam rijden op weg naar het altaar

De hele groep op het dak-terras bij de franciscanen

Onder: het veld waar we de nacht doorbrengen in de openlucht

Loppiano werken en/of studeren en met Tim Steehouder, die al jaren in Loppiano woont. Hij laat ons zijn werkplaats zien waarin hij het gedachtegoed van de Focolarebeweging op een creatieve manier tot uitdrukking brengt. Na een goede nachtrust maken we ons op voor de terugreis naar Nederland.

“Ik had me alleen aangemeld, kende niemand, maar werd opgenomen in de groep en kon volledig mezelf zijn.”

Dat deze reis een blijvende indruk heeft achtergelaten op de jongeren blijkt wel uit enkele reacties van jongeren over de reis:

“Ik heb nieuwe vrienden gemaakt.”
 “Ik ging door de Heilige deur van de Sint Pieter en het voelde alsof ik opnieuw gedoopt werd.”
 “De manier waarop de verschillende takken in de kerk zo vreedzaam naast elkaar kunnen leven heeft mijn visie op het leven compleet veranderd. Ik kijk met meer vertrouwen en zelfzekerheid naar mijn eigen leven.”
 “Ik heb me geen moment alleen of buitengesloten gevoeld.”
 “Op het veld kwam weer het besef wat een mooi geloof we hebben en wat een mooie gemeenschap we om ons heen hebben. Ieder heeft zijn/haar mening en blik op bepaalde onderwerpen. Maar het was duidelijk dat we hier allemaal waren om ons geloof in onze lieve Heer te vieren.”

Het voorbereidingsweekend is mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de religieuzen via KNR-PIN.

De hoop van ...

In het dit Heilig Jaar met het thema Pelgrims van Hoop, vragen we steeds enkele religieuzen wat hoop voor hen betekent. Dit keer zusters Christella Warini, Madeleine Bouman en Theresa Anne Knuth.

Tom Boesten

Zuster Christella Warini

Zuster Christella Warini is lid van de Franciscanessen van Denekamp.

“Mede door de komst van de Indonesische zusters, in 2000 en in 2018, willen we de presentie en het werk van de zusters op een andere manier voortzetten, en wel in ons bezinningsoord het Franciscushuis. Vroeger gingen de zusters letterlijk naar buiten. Ze werkten en leefden midden de maatschappij, in ziekenhuizen en wijkverpleging, bejaardenhuizen, scholen, kinderhuizen, internaten, sociaal maatschappelijk en pastoraal werk in de parochies. Nu komen de mensen naar ons toe.”

Wat is hoop eigenlijk?

“Hoop is een vorm van vertrouwen. Het heeft betrekking op de toekomst; je vertrouwt dat de toekomst goed zal zijn. Maar je bouwt de toekomst iedere dag, dus het heeft ook met vandaag te maken. Iedere dag probeer ik te leven in vertrouwen naar de toekomst toe. Het Beloofde Land is de plaats waar we ons willen inzetten voor wat we nog niet kennen. Waarbij we niet vergeten dat we leven in het nu.

Hoop is het vuur dat mij brandend houdt. In tijden van moeilijkheden voel ik altijd nog het vuur in me. We leven met vreugde, dankbaar omdat we geschapen zijn en omdat we onze roeping kunnen vervullen in wat we doen. Voor gasten, die we in ons klooster ontvangen, doen we ons werk met vreugde. In een tijd van polarisatie proberen we bruggen te bouwen. We zijn reisgenoten voor zoekende mensen.”

In de encycliek Spe Salvi verbindt paus Benedictus XVI hoop en geloof heel sterk. Hoe is dat voor jou?

“Mijn hoop is mijn geloof in Jezus. Ik ben gedoopt toen ik veertien was. Daar ben ik altijd dankbaar om gebleven. Dankbaar ook voor de bijbel die ik kan lezen om Jezus meer te leren kennen. In die rijkdom zoek ik steeds naar verdieping. Jezus Christus is mijn voorbeeld, Hij is de Weg.”

Ik hoef niet de hele wereld aan te pakken, maar op de plaats waar ik ben, kan ik iets betekenen.

Waarom is hoop belangrijk?

“Het is de spirit, de bron van leven. Zonder hoop is er geen leven. We leven nu, onderweg naar de toekomst. We proberen te doen alsof de toekomst goed gaat en wij vertrouwen erop dat de toekomst goed zal zijn. We hebben creativiteit gekregen om om te gaan met wat beter moet.”

Ben je weleens wanhopig?

“Als je de wereld van vandaag bekijkt, als je de krant leest en televisie kijkt, zou je wel wanhopig worden. Tegelijk zie ik er een uitnodiging in om iets te doen op de plaats waar je bent. Ik hoef niet de hele wereld aan te pakken, maar op de plaats waar ik ben, kan ik iets betekenen. Zo proberen heel veel mensen het op hun eigen plaats. Ik zie overal kleine lichtjes, waar mensen iets doen.”

Het thema van het Jubeljaar is Pelgrims van Hoop. We zijn dus pelgrims, onderweg ergens naar toe. Waar naar toe zijn we onderweg?

“Onze innerlijke reis is zelf op weg gaan om God te ontmoeten, om God te zoeken en te herkennen in ieder mens, ja zelfs in ieder schepsel. In het Zonnelied klinkt dat. Wij, de hele schepping, zijn allemaal reisgenoten. Dat is mijn droom: dat we reisgenoten van mensen zijn, van zoekende mensen. Voor mijzelf persoonlijk geldt dat ik in mijn leven al een hele reis gemaakt heb. Ik ben geboren op Java, ingetreden op Sumatra en uitgezonden naar Nederland. Dit jaar zijn we 25 jaar in Dene-kamp.”

Houden jullie nog speciale activiteiten in het kader van het Heilig Jaar?

“Het Heilig Jaar komt vooral in de liturgie aan bod. De speciale hymne voor het Heilig Jaar is heel mooi. We zingen deze regelmatig. Dit jaar heeft onze congregatie haar 150-jarig jubileum. Het is dus een dubbel jubeljaar. We hebben een concert georganiseerd voor dat jubileum. Zo zijn we al 150 jaar reisgenoten van mensen. Dankbaar zien wij, zusters van Denekamp, dit jaar samen terug op 150 jaar geschiedenis, om des te beter het heden te begrijpen en om vol vertrouwen de weg naar de toekomst te kunnen gaan.”

Zuster Theresa Anne Knuth OP

Zuster Theresa Anne Knuth is dominicaanse van St. Cecilia. Ze is lid van de St. Rosa van Lima communiteit in Sittard.

Wat is hoop eigenlijk?

Hoop is verlangen naar iets wat goed is dat moeilijk te verkrijgen is. Het gaat hand in hand met vertrouwen. En ons vertrouwen is op Jezus Christus die onze hoop is.

Zuster Christella met medezusters.

Pagina 20:

Zuster Christella

Foto's: Nynke Olde

Kanter

Paus Benedictus XVI verbond in zijn encycliciek Spe Salvi de hoop met het geloof in Christus.

Mensen die niet gelovig zijn, kunnen ook ergens op hopen. Hoe ziet u dat?

De hoop in Christus is theologische hoop. Daarnaast is er de menselijke hoop. De menselijke hoop gaat vaak over de kleine ‘goeden’: dat het weer morgen goed is, en zo. Nu kan de menselijke hoop ook wel over grotere dingen gaan, grote goeden waarnaar we verlangen. Daarvoor hoeft je natuurlijk niet gelovig te zijn. De theologische hoop is een gave van God en heeft betrekking op onze uiteindelijke toekomst: het eeuwig leven met God. Onze hoop is op Christus gevestigd. Door zijn lijden, dood, verrijzenis en hemelvaart heeft hij voor ons de poorten van de hemel geopend.

Waarom is hoop belangrijk?

De theologische hoop heeft te maken met de zin van het leven. Menselijk leven heeft een doel. Dat is heel belangrijk, want het leven is erg onzeker. We hebben houvast nodig om vol te houden. Die theologische hoop op Christus is onze houvast, een anker. Jezus is ons voorgegaan naar de hemel en trekt ons naar zich toe. Dat is eigenlijk het doel van ons leven: verenigd worden met God. Mensen die geen hoop hebben, zijn vaak erg angstig en zijn niet opgewassen tegen de onzekerheid van het leven. Hoop zorgt ervoor dat we blijven streven naar het doel wanneer het moeilijk is. De christelijke hoop geeft ons perspectief op onze moeilijkheden en lijden.

Bent u weleens wanhopig?

Wanhopig zijn en ontmoedigd worden zijn beproevingen die ik niet toe wil laten. Zeker ben

Zuster Theresa Anne Knut

ik weleens wanhopig over kleine dingen. Er is ook heel veel ellende in de wereld waardoor je wanhopig zou kunnen raken. Ik wil niet gegrepen worden door de wanhoop, ik probeer vast te houden aan Jezus en zijn beloftes. Als ik wanhopig dreig te worden, richt ik mijn aandacht op lofprijzing en dankzegging, de kleine tekens van hoop en aan de goedheid die Hij in de mensen gelegd heeft.

Ook hoe het in de Kerk gaat, kan soms ontmoediging veroorzaken. Brengen we mensen naar het geloof? En kunnen we eraan bijdragen dat mensen die al in de Kerk zitten, ook werkelijk in Christus geloven? Hij geeft ons de opdracht daaraan mee te werken. Wij dienen hier in verschillende plaatsen, o.a. in het studentenpastoraat en in enkele parochies. In het studentenpastoraat bieden we activiteiten met een duidelijke katholieke identiteit. Op zaterdagavond is er een mis met een maaltijd achteraf bijvoorbeeld. Je ziet steeds meer studenten erop afkomen. Vaste deelnemers nemen hun vrienden mee. In een paar parochies houden we familiezondagen, met nadruk op catechese. Vaak komen kinderen ernaar toe als voorbereiding op de Eerste H. Communie, en de ouders komen mee. We nodigen mensen uit om een geloofsgetuigenis te geven aan de ouders. Zelf geef ik ook mijn eigen getuigenis. Ik zie dat God aan het werk is en ik zie kleine (en grote!) tekens van hoop en openheid naar God. Er is geen reden tot wanhoop dus.

Het thema van het Heilig Jaar is Pelgrims van Hoop. We zijn dus ergens naar toe op weg. Waar naar toe? We zijn op weg naar de hemel, naar Jezus. Net als Jezus willen we dat alle mensen het eeuwig leven binnengaan, dat iedereen gered wordt. Leven in hoop is een tocht en onze hoop en vertrouwen hebben altijd versterking nodig. We zijn samen op weg naar Christus door de moeilijkheden heen en dat maakt ons pelgrims van hoop.

Zuster
Madeleine
Bouman. Foto:
katholiekleven.nl

Zuster Madeleine Bouman

Zuster Madeleine Bouman is Missiezuster van het Kostbaar Bloed. Sinds vorig jaar woont zij met twee medezusters in een kleine gemeenschap in Alphen (NB).

Wat is eigenlijk hoop?

Hoop is het innerlijke weten dat het goed gaat komen, dat er iets aan het gebeuren is. Hier is in de parochie iets begonnen. Het geeft vertrouwen dat het helpt, wat we hier doen. Als wij geen hoop hadden gehad, waren we er niet aan begonnen. Zelf had ik een stad in gedachten. Maar hier, toen we de mensen spraken, zeiden ze: "hier wil niemand heen". Onze stichter heeft ooit gezegd: "als niemand gaat, ga ik". De mensen hadden niet de gedachte dat hier nog iets zou kunnen groeien. Maar nu vielen diverse puzzelstukjes in elkaar. We hopen dat er hier wel iets groeit en dat het wortel schiet. Ik wil niet te ver in de toekomst kijken. Als missiezuster ben je meestal niet geroepen er- gens levenslang te blijven.

In de encycliek Spe Salvi verbindt paus Benedictus XVI hoop onlosmakelijk met geloof in Jezus Christus. Hoe zie jij dat?

Geloof en hoop worden in de Bijbel al aan elkaar verbonden. Spe Salvi heeft dat prachtig onder woorden gebracht. Geloof is vertrouwen. Hoop is met beide verbonden. Het probleem bij heel veel jonge mensen is dat zij zonder hoop leven. Ze hebben geen basisvertrouwen, geen geloof, ze hebben nooit ervaren geliefd te zijn. Vroeger kon de kerk dat opvangen. Soms kan ook de moskee dat. Vroeger werden de jongeren door de godsdienst bij de hand gehouden. Hier in Alphen zijn jongeren lang onderweg

Zuster Theresa
Anne met
medezusters

naar school. Daar gaat veel tijd in zitten. De volwassenen zijn het probleem. Ze voeden hun kinderen op met het idee dat geld belangrijk is. Daardoor zijn er zo veel jongeren zonder hoop. Er is eenzaamheid, bij jong en oud. Om dan hoop te houden, valt niet mee. Wij willen een teken van hoop zijn, alleen al door hier te zijn. We ondersteunen alles wat hoop biedt, als kleine plantjes. Jongeren zijn heel gevarieerd. Denk niet dat het dorp hier alleen uit Nederlandse mensen bestaat. Het dorp is ook internationaal, er zijn mensen uit allerlei landen. We zien kinderen die bij ons opduiken, vragen stellen, verbanden zien. Ik vind dat hoopvol.

Waarom is hoop belangrijk?

Hoop is levensnoodzakelijk. Kern van onze spiritualiteit is het Paasmysterie. Stille zaterdag is de dag van de verloren hoop. Mensen die het Paasmysterie niet verstaan, missen de kern. Als je geen hoop hebt, waar leef je dan nog voor? Depressie heeft vaak ook een spirituele dimensie. Ik heb in Mozambique gewerkt. Daar zag ik overlevingsdrang. Iemand is waterdrager voor het dorp. Daardoor is hij ook nodig. Hij wordt gemist als hij er niet is, en dat weet hij. Sommige jongeren hier krijgen alleen maar te horen dat ze nergens voor nodig zijn. Niet gezien en niet gehoord. Dat is een leven zonder hoop. Jongeren moeten leren dat van jezelf houden niet verkeerd is. In Portugal heb ik in een armenwijk gewerkt. Jongeren kwamen de wijk niet uit. Meiden werden met

elf jaar zwanger. Het eerste wat ik deed, was de gitaar meenemen. Plaatjes laten zien met een diaprojector. Een ander perspectief laten zien. Zo kregen ze voor het eerst een idee van het leven buiten de wijk. Tekens van hoop hoeven niet zo groot te zijn. De liefde is de grootste, als de andere twee, geloof en hoop, er niet meer zijn, kan de liefde ze weer aansteken.

Ben je weleens wanhopig?

Nee, dat is wel een heel groot woord. Soms heb ik het weleens helemaal gehad, maar dat is niet hetzelfde. Dan is er geen sprankje licht. Ik kan me wel wanhoop voorstellen, maar dat is mij nooit helemaal gebeurd. Dan spreek je over depressie. Weet je wat je ziet als je kijkt naar de schaduw van een brandende kaars? Dan zie je een kaars die uit is. Je ziet de vlam niet. Er zijn nogal wat mensen, vooral jongeren, die niet naar de vlam van hun eigen kaars kijken, maar naar de schaduw ervan. De kaars brandt, maar in de schaduw zien ze dat niet.

Het thema van het Heilig Jaar is Pelgrims van Hoop. Dat wil zeggen dat we pelgrims zijn, dat we op weg zijn. Waar zijn we naar toe op weg?

Wij zijn op weg naar God, naar onze uiteindelijke bestemming. Ons hele leven is een proces ergens naar toe. We geven onderweg wel iets door, ieder mens heeft een taak om te volbrengen. Het eeuwig leven is niet een eeuwig doorgaan; je gaat uit de tijd. Als je het vuur in jou doorgeeft, wordt het niet minder. Zolang jouw kaars brandt, heb je iets te geven.

Tekst en foto's: pater Mark-Robin Hoogland

Religieuzen verzamelen zich in Rome voor het Heilig Jaar

In Rome spreekt men simpelweg van “il Giubileo (het Jubileum)”: het Heilig Jaar. Paus Franciscus had de leden van religieuze instituten en van gemeenschappen van apostolisch leven wereldwijd uitgenodigd, om dit in oktober met een pelgrimage naar Rome te vieren en gezamenlijk nieuwe inspiratie op te doen voor hun leven van gebed, gemeenschap en missie. Vanuit de KNR nam voorzitter pater Mark Robin Hoogland c.p. deel. Hij vertelt over zijn ervaringen.

Lange rij voor de Sint Pieter

Rechts: Paus Leo had tijd, aandacht en warme woorden voor de verzamelde religieuzen

Het programma bestond uit twee gedeeltes, waar je je apart voor kon inschrijven: woensdag 8 en donderdag 9 oktober stonden in het teken van samenkomen en vieren uit dankbaarheid voor je roeping. Vrijdag en zaterdag hadden meer een verdiepend karakter. Aan beide heb ik deelgenomen. Op woensdag kon ik mijn ‘badge’ ophalen: de groene kaart, die toegang gaf tot de activiteiten. Deze vonden plaats in de Paulus VI hal en op het Sint-Pietersplein en (’s avonds) in verscheidene kerken in Rome, per taalgroep. Doordat alle deelnemers dit groene merkteken droegen, met je naam erop, werden contacten heel gemakkelijk gelegd.

Een lange rij voor de Sint Pieter

Als herkenbare Pelgrim van Hoop begaf ik mij naar de Sint Pieter, volgens het programma. Echter... de rij begon al bij de Engelenburcht; heel de Via della Conciliazione stond vol!

Prachtig om te zien, maar de brandende zon en de hoge temperaturen deden mij besluiten om mijn opgang naar de Basiliek uit te stellen en op het Sint-Pietersplein het geheel meditatief in mij op te nemen. Toen ik eenmaal besloot mij aan te sluiten in de rij, bleek dit te laat; de Basiliek raakte vol voor de avondviering. De deuren gingen dicht. Gelukkig gingen de schermen op het plein één minuut voor aanvang van de slotviering aan. De pro-prefect van het Dicasterie voor Godgewijd leven en Apostolische Gemeenschappen, kardinaal Ángel Fernández Artime (voormalig generaal van de Salesianen) ging in deze viering voor en religieuzen uit alle werelddelen en met uiteenlopende talen participeerden hierin. Zo werd het katholieke karakter van onze Kerk indrukwekkend tot uitdrukking gebracht.

Op donderdag ging Paus Leo voor in de Eucharistieviering op het Sint-Pietersplein. Na acht (!) veiligheidscontroles zat ik – met nog vijf medebroeders uit Italië, Brazilië en Zuid-Korea – op m’n plek. Het was de ‘gewone’ liturgie van de dag, maar door de massale opkomst van religieuzen en andere deelnemers was het een bijzondere ervaring van verbondenheid-over-grenzen-heen. Vrijdag en zaterdag begonnen om 8.00 uur met een (eenvoudige, doch muzikaal aangeklede) Eucharistieviering. Dit betekende dat ik om 6.30 uur ons Moederhuis verliet, omdat ik ervoor koos om als pelgrim te voet de afstanden af te leggen.

Een dag rond hoop

De vrijdag stond in het teken van de hoop. Na het welkomstwoord door Zuster Simona Brambilla, de – eerste vrouwelijke – prefect van het Dicasterie, leidde de Italiaanse Jezuïet Giacomo Costa het thema van de dag in. De presentatie was opvallend realistisch; geen idealistisch verhaal, maar juist herkenbaar. Daarna werden we uitgenodigd om in kleine groepen op synodale wijze met elkaar te delen. Omdat dichtbij enkele Kroatische zusters zaten, die naast hun eigen taal alleen enigszins Duits spraken, en inmiddels ook Broeder Andreas Murk (voorzitter van de DOK, ‘de Duitse KNR’) erbij kwam, vormden wij een Duitstalige groep. De focus van dit gesprek was in lijn met de presentatie van ons innerlijke leven, gemeenschapsleven en onze missie in Kerk en wereld – in een context die soms zo hopeloos lijkt en als zodanig beleefd wordt. Hoe blijf je dan een pelgrim van hóóp?

In Nederland hebben met name religieuzen en aanverwanten inmiddels ervaring met synodale gespreksvoering, maar hier was het voor menigeen nieuw. Gelukkig werd het goed uitgelegd en was er in elk groepje wel iemand met enige ervaring. Na afloop hiervan konden we en plein publique een ervaring of inzicht delen en ook een vraag stellen aan de inleider van deze dag.

Vrede

De zaterdag was gewijd aan het thema vrede. Dit thema werd gepresenteerd door de Mexicaanse Tere (Teresa) Maya, Zuster van Liefde

van het Mens-geworden Woord, voormalig generale overste, een ervaringsdeskundige. Aansluitend bezocht paus Leo ons en begroette ons zeer hartelijk!

Na de goede lunch (die ons – duizenden! – werd aangeboden) werd ‘vrede’ verder gethematieerd, geleid door de Discerning Leadership Group: over conflict management, met name binnen religieuze gemeenschappen – zowel praktisch als verdiepend. Een eindresultaat moet een gezamenlijk gebed worden, samengesteld uit de ingezonden gebeden van de synodale gespreksgroepen. Ik ben benieuwd!

Op zaterdagavond werd het geheel afgesloten door gezamenlijk door de heilige deur te gaan van de Basiliek van Sint Paulus Buiten de Muren en daar de slotviering te houden. Zuster Simona Brambilla hield hierbij de overweging.

Mij viel het op dat vrijdag en zaterdag de participatie van de vrouwelijke religieuzen veel groter was die van de broeders en paters, 20:1 (sic!). Het geringe aantal mannen vond ik eerlijk gezegd nogal teleurstellend.

Inhoudelijk was het al met al een heel goed programma. Bovendien was het heel goed georganiseerd: de groene passen lagen op naam en nummer klaar. Verder was het een papierloze bijeenkomst. Voor wie geen geschikte telefoon had voor downloads en QR-codes waren er leentoeestellen (en naderhand is materiaal nog per e-mail toegezonden). Dit alles past uitstekend in het algemene milieubewuste beleid van het Vaticaan (dat in 2008 al werd ingezet door paus Benedictus XVI).

Hoop voor de toekomst

In de zaal was de ene helft Italiaanstalig en de andere helft anderstalig: Spaans, Frans, Portugees en Engels, in open vakken opgedeeld, zodat je zowel gemakkelijk kon communiceren met anderen die je verstaan als eenvoudig deze grenzen kon overgaan.

Het was heel goed om bekende en nieuwe medezusters en –broeders te ontmoeten van de Europese conferenties en daarbuiten. De ervaring van verbondenheid in de verscheidenheid aan gemeenschap en missie geeft hoop voor nu en de toekomst van religieus leven, ook al gaan we in Europa in aantal achteruit. De vitaliteit en toewijding die spreekt uit de aanwezigheid van velen die bidden, wonen en werken met de mensen die niet in het centrum staan van Kerk en maatschappij, moge een blijvende inspiratie zijn voor ons gemeenschapsleven en voor onze missie.

Enieder gaat op z'n eigen manier door de heilige deur (San Giovanni Lateranen)

Pater Mark-Robin (links) met enkele medebroeders

Na de inleidingen gingen we op synodale wijze in gesprek

Takecarebnb biedt statushouders een plek van hoop in gastgezinnen

“Het is een heel mooie ervaring en enorm verrijkend”

Takecarebnb verbindt vluchtelingen met een verblijfsstatus (statushouders) voor drie maanden aan een Nederlands gezin (familie, stel of alleenstaande). Door het logeren bij een gastgezin krijgen statushouders de beste start in Nederland. Zo kunnen ze direct van dichtbij kennismaken met de Nederlandse taal, cultuur en gewoonten. Marieke en Stefan hebben drie kinderen, werken allebei, zijn sportief, en actief betrokken bij de katholieke kerkgemeenschap in Delft. In dat drukbezette leven vonden ze ook nog ruimte om drie keer een statushouder te laten logeren.

De kinderen waren nog jong toen Marieke en Stefan besloten gastgezin te worden. “We hoorden op Groot Nieuws Radio een item over Takecarebnb. Het leek ons mooi om meer verbinding te hebben met mensen met een andere achtergrond.

Bovendien moesten mensen toen buiten overnachten in Ter Apel en wij hadden een kamer die we niet per se nodig hadden. Vanuit onze geloofsovertuiging wilden we iets doen voor medemensen die het zo moeilijk hebben.”

Mee naar de kerk

Omdat het geloof een belangrijke rol speelt in het dagelijks leven van het gezin, namen Marieke en Stefan hun gasten – als die dat wil-

den – tijdens het proeflogeren al mee naar de kerk. “Ze hoefden niet elke zondag mee, maar we vonden het wel fijn dat ze het een keertje gezien hadden: hoe ziet dat er nou uit en waarom is dat belangrijk voor ons.”

“Sommige gasten gingen in de kerk heel enthousiast allerlei dingen doen. Tweehonderd broodjes smeren bij een gezamenlijke lunch, of helpen met tafels sjouwen. Ze voegden heel goed in. De dynamiek en interactie die dan ontstaat met andere mensen is erg leuk. Terwijl het misschien mensen zijn die je normaal gesproken niet zo snel in je kerk zou hebben.”

Bidden bepaalt het ritme

“De mensen die bij ons geweest zijn, waren eigenlijk allemaal heel religieus. Ze waren erg trouw: ze gingen vijf keer per dag bidden – zelfs op de ijsbaan. Daar zochten ze in de tribunes nog een plekje voor het gebed. Dat vond ik heel inspirerend, die toewijding.

Dat bepaalt ook het ritme van de dag: ‘Gaan we nu ergens heen? Nee, ik moet nog bidden. Oké, dan gaan we over een uur.’ En omdat wij zelf ook gelovig zijn, proberen we daar gewoon rekening mee te houden. Zij maken daar echt vijf keer per dag tijd voor vrij, waar je ook bent. Dat was mooi en inspirerend om te zien.”

‘Nederlandser dan wij’

Marieke en Stefan hebben met alle gasten nog wel contact. Het weerzien met hun eerste gast, nadat ze die zo’n drie maanden niet hadden gezien, staat ze nog goed bij: “Onze dochter zag hem en zei ‘hij lijkt op Fahim maar het kan hem niet zijn, want hij spreekt Nederlands en hij heeft een baard!’”

Die gast studeerde aan het internationaal waterinstituut en had heel snel Nederlands geleerd en zijn rijbewijs gehaald. Nu werkt hij bij een hoogheemraadschap. “Toen hij bij ons kwam eten heeft hij in perfect Nederlands uitgelegd hoe waterschappen, heemraden en dijkgraven werken. Ik vind dat echt heel leuk, dat hij aan óns uitlegde hoe ons land werkt: ik had geen idee.” Stefan lacht: “Hij is eigenlijk Nederlandser dan wij!”

Over Stichting Takecarebnb

Op dit moment verblijven meer dan 18.000 statushouders in een asielzoekerscentrum (azc). Afhankelijk van de gemeente verblijven zij daar vaak voor langere tijd en moeten zij regelmatig verhuizen naar een ander azc. Vanuit een stressvolle plek, vaak ver weg van onze maatschappij, moeten deze mensen opeens ergens een thuis gaan maken. Dat is best ingewikkeld. Ze kunnen niet beginnen met hun inburgering en staan in de wachtstand. Bij een gastgezin kunnen ze weer ademhalen en aan hun toekomst in Nederland gaan bouwen.

Gastgezinnen die zich bij Takecarebnb inschrijven, krijgen eerst een intakegesprek met een matchmaker. Daarna volgt een kennismaking met de potentiële gast. Als er een klik is, komt die twee dagen proeflogeren bij het gastgezin.

Als dat goed gaat blijft de logé daarna drie maanden logeren. Soms kiezen gastgezin en gast ervoor om het logeren met nog eens drie maanden te verlengen, als er nog geen zicht is op eigen woonruimte voor de gast. Dit gebeurt altijd in goed overleg met beide partijen.

Het gezin van Marieke en Stefan met een van hun gasten

Pagina 26: op de schaatsbaan

Een gast in je gezin

Voor de kinderen was het ook een bijzondere ervaring, zo'n gast in huis. De oudere kinderen pikten het Engels heel snel op, omdat dat vaak gesproken werd. "En het heeft hun wereld enorm verbreed. Onze middelste zoon is heel erg geïnteresseerd in geopolitiek. Hij kijkt elke dag het Jeugdjournaal en houdt alles bij. Als hij daar op school over vertelt, luistert iedereen. Ik vind het wel bijzonder dat je op zo'n jonge leeftijd al snapt waarom dingen belangrijk zijn voor andere mensen, in andere landen. Dat is echt wat waard voor de kinderen, om dat beter te begrijpen."

Hoewel het voor de kinderen leerzaam en leuk was, een gast uit een heel andere cultuur in huis, was het soms ook wel lastig, vertelt Marieke: "Het ging met ups en downs. Zo'n gast moet je natuurlijk ook aandacht geven. En

dat moet je in evenwicht houden met de aandacht voor je kinderen. De ene gast voegt wat dat betreft beter in in je gezin dan de andere. Onze eerste gast paste echt fantastisch. Die was heel geïnteresseerd in de kinderen, hij kwam zelf uit een groot gezin en was heel erg gewend om tussen de jonge kinderen te zijn; hij vond het heel leuk en had veel aandacht voor ze. Als ze wat geknutseld hadden of getekend, dan vond hij het allemaal prachtig en dat vonden zij heel leuk."

Bij andere gasten mengde het soms minder goed. "Dan hadden we twee aparte gesprekken aan tafel: een over oorlog, en een over hoe de kinderen het op school hadden gehad. Dat was wel moeilijker. Voor de kinderen is het, hoewel het soms ook interessant is, niet altijd leuk om over de politieke situatie in een ander land te praten. Maar voor de gast is het natuurlijk wel goed en belangrijk."

Enorm verrijkend

Om de kinderen (nu zeven, negen en elf jaar) de komende tijd alle aandacht te kunnen geven, hebben Marieke en Stefan aangegeven dat ze voorlopig even geen ruimte hebben voor een gast. Ze sluiten zeker niet uit, dat ze later weer gastgezin zullen zijn.

"Het is een heel mooie ervaring en enorm verrijkend", vertelt Stefan. "Een goeie match is heel belangrijk; als die er is kan het logeren heel veel brengen, voor allebei. Je geeft iemand een betere start hier en het helpt een brug slaan tussen verschillende groepen."

Marieke vult aan: "Het voelt als een hele tijd van je leven met iemand samen. Maar het is maar kort, dus als je twijfelt: je kan het gewoon voor drie maanden proberen. Als je dan denkt 'het was leuk, maar niks voor mij', dan stop je weer. Dus als je de plek hebt in je huis en een klein beetje tijd: doen!"

Sandra Looren-de Jong, Takecarebnb

Foto's: Marieke en Stefan

Waardering voor het werk

Het werk van Takecarebnb wordt door de religieuzen financieel ondersteund via KNR-PIN. In 2021, toen de organisatie nog veel kleiner was, lieten de religieuzen hun waardering voor Takecarebnb blijken door de toekenning van de KNR Religieuzenprijs. Een prijs van de religieuzen voor een project dat past bij hun traditie en charisma. Dit jaar won Takecarebnb een van de Appeltjes van Oranje, de prijs van het Oranjefonds.

Dilexit Te

Op 9 oktober werd de eerste apostolische exhortatie van paus Leo XVI gepresenteerd. De titel is *Dilexit Te* (Ik heb je liefgehad). Zijn voorganger paus Franciscus was al begonnen aan deze tekst, die aansluit bij de laatste encycliek van deze paus 'Dilexit Nos'. Paus Leo heeft de tekst uitgewerkt. Het is een aansporing tot inzet voor de armen. Paus Leo verwijst uitgebreid naar meerdere getuigen van evangelische liefde vanaf de middeleeuwen tot recente tijden. De paus plaatst zijn aansporing in de voortgaande lijn van het katholiek sociaal denken sinds *Rerum Novarum* (Over nieuwe dingen) van 1891. Hier enkele citaten uit de exhortatie.

Als we nadenken over de liefde van Christus, “worden ook wij geïnspireerd om meer aandacht te hebben voor het lijden en de noden van anderen, en worden we gesterkt in onze inspanningen om deel te nemen aan zijn bevrijdingswerk als instrumenten voor de verspreiding van zijn liefde”. (pau Franciscus in *Dilexit Nos*) [2]

“Wat jullie voor een van deze minste broeders van mij hebben gedaan, hebben jullie voor mij gedaan” (Mt 25:40). Dit is geen kwestie van louter menselijke vriendelijkheid, maar een openbaring: contact met degenen die nederig en machteloos zijn, is een fundamentele manier om de Heer van de geschiedenis te ontmoeten. In de armen blijft hij tot ons spreken. [5]

De illusie van geluk die voortkomt uit een comfortabel leven, drijft veel mensen namelijk naar een levensvisie die draait om het vergaren van rijkdom en sociaal succes, koste wat het kost, zelfs ten koste van anderen en door misbruik te maken van onrechtvaardige sociale idealen en politiek-economische systemen die de sterksten bevoordelen. Zo zien we in een wereld waar de armen steeds talrijker worden, paradoxaal genoeg de groei van een rijke elite, die leeft in een bubbel van comfort en luxe, bijna in een andere wereld dan gewone mensen. [11]

De hongerigen voeden.
Francisco Lopes Mendes
1715, Kerk van de barmhertigheid in Evora, Portugal

Zijn degenen die met minder kansen zijn geboren minder waard als mens? Moeten zij zich beperken tot louter overleven? De waarde van onze samenlevingen en onze eigen toekomst hangt af van de antwoorden die wij op deze vragen geven. Ofwel herwinnen we onze morele en spirituele waardigheid, ofwel vervallen we in een beerput. [95]

Omdat God een koninkrijk van gerechtigheid, broederschap en solidariteit wil vestigen, heeft Hij een speciaal plaatsje in Zijn hart voor degenen die worden gediscrimineerd en onderdrukt, en vraagt Hij ons, Zijn Kerk, om een beslissende en radicale keuze te maken ten gunste van de zwaksten. [16]

De kloostertraditie leert ons dat gebed en naastenliefde, stilte en dienstbaarheid, cellen en ziekenhuizen één spiritueel geheel vormen. Het klooster is een plaats van luisteren en handelen, van aanbidding en delen. [58]

Door op te groeien in precare omstandigheden, te leren overleven in de meest ongunstige omstandigheden, op God te vertrouwen in de zekerheid dat niemand anders hen serieus neemt, en elkaar te helpen in de donkerste momenten, hebben de armen veel

dingen geleerd die ze in hun hart verborgen houden. Degenen onder ons die geen soortgelijke ervaringen hebben gehad, kunnen zeker veel leren van de bron van wijsheid die de ervaring van de armen is. [102]

De vele vormen van onverschilligheid die we overal om ons heen zien, zijn in feite tekenen van een levenshouding die zich op verschillende en subtiele manieren verspreidt. Bovendien, omdat we zo in beslag worden genomen door onze eigen behoeften, stoort het ons als we iemand zien die lijdt. Het maakt ons ongemakkelijk, omdat we geen tijd hebben om ons bezig te houden met de problemen van anderen. Dit zijn symptomen van een ongezonde samenleving. [107]

De citaten zijn vertaald uit de Engelse tekst met Deepl. De hele Engelse tekst is te lezen op www.vatican.va. Aan een Nederlandse vertaling wordt gewerkt.

Gezamenlijk verder op de weg van ecologische bekering

Het Dicasterie voor Integrale Menselijke Ontwikkeling en de Laudato Si' Movement hebben het tienjarig jubileum van Laudato Si' aangegrepen voor een internationale conferentie van 1 tot 3 oktober jl. Zo'n 400 mensen uit de hele wereld kwamen bijeen in Castel Gandolfo nabij Rome om met elkaar te delen wat er allemaal is gebeurd sinds 2015 en te bespreken welke stappen er de komende tijd gezet kunnen worden. "We zijn immers nog maar net begonnen." Gerard Moorman was een van de aanwezigen en doet verslag.

Deelnemers kwamen uit bijna tachtig landen – een gemêleerd gezelschap van politieke en kerkelijke leiders, academici, inheemse leiders, mensen uit bedrijfsleven en NGO's, en vooral veel enthousiaste gelovigen die actief Laudato Si' promoten. Ik mocht namens de KNR deelnemen, maar had ook de pet op van bestuurslid van de Laudato Si' Alliantie Nederland.

De organisatoren hadden gezorgd voor een afwisselend programma dat niet alleen het hoofd, maar ook het hart raakte. Er waren vooraanstaande sprekers uit politiek, kerk en sociaal-ecologische bewegingen. Musici en zangers zorgden tussen de programma-onderdelen voor inspirerende muzikale onderbrekingen. Aan het eind van de tweede dag bezochten we de Borgo Laudato Si', een ecologisch vormingscentrum dat eerder dit jaar werd geopend in de prachtige tuinen van het pauselijke buitenverblijf. In de wandelgangen en gespreksgroepen was volop gelegenheid om anderen te ontmoeten. En er was een kapel waar je je even terug kon trekken wanneer de drukte iets te overweldigend werd.

Bekering van hart

Niemand minder dan paus Leo XIV was de hoofdspreker tijdens de openingsmiddag. Het was enorm bemoedigend te merken dat de huidige paus zijn volledige steun verleent aan Laudato Si'. "Laten wij de Vader in de hemel danken voor deze gave die wij van paus Franciscus hebben ontvangen!", begon hij zijn toespraak. "De uitdagingen die in Laudato Si'

worden geschetst, zijn vandaag zelfs nog relevanter dan tien jaar geleden."

Wel legt hij natuurlijk eigen accenten, waarin zijn Augustijnse achtergrond meeklinkt. "Het hart is de plaats waar de diepste zoektocht plaatsvindt en beslissingen worden gevormd. Alleen door terug te keren naar het hart kan er een ware ecologische bekering plaatsvinden; een ecologische bekering die zowel persoonlijke als gemeenschappelijke levensstijlen verandert. We kunnen God, die we niet zien, niet liefhebben terwijl we zijn schepselen verachten. Evenmin kunnen we ons leerlingen van Jezus Christus noemen zonder deel te nemen aan zijn blik op de schepping en zijn zorg voor alles wat kwetsbaar en gewond is." Hij besloot zijn toespraak met de woorden: "God zal ons vragen of wij zijn schepping hebben bewerkt en verzorgd, ten bate van allen en van toekomstige generaties, en of wij zorg hebben gedragen voor onze broeders en zusters. Wat zal ons antwoord zijn?"

Paus Leo vs. Trump

Net zoals Laudato Si' op een strategisch moment uitkwam – een half jaar voor de belangrijke klimaatop van eind 2015 in Parijs (en sommige commentatoren wijden het succes van die top aan de invloed van paus Franciscus), vond deze bijeenkomst plaats aan de vooravond van de klimaatop die in november 2025 wordt gehouden in Belém. Paus Leo sprak de hoop uit dat er op deze klimaatop geluisterd wordt naar "de roep van de aarde

Gerard Moorman en Matty van Leijenhorst, communicatiemedewerkster van de Laudato Si' Alliantie Nederland, bezochten samen de conferentie

en de roep van de armen, gezinnen, inheemse volkeren, onvrijwillige migranten. Onverschilligheid of berusting zijn geen optie.” Hij verwees naar *Laudate Deum* uit 2023, waarin paus Franciscus zich in ferme bewoordingen uitlaat over mensen “die ervoor kiezen om de steeds duidelijker wordende tekenen van klimaatverandering te bespotten.” Daarmee gaf paus Leo nauwelijks verholde kritiek op de Amerikaanse president die enkele dagen ervoor een krankzinnige toespraak in de VN had gehouden waarin hij klimaatverandering “oplichterij” en “nep” noemde.

Bijna alle grote internationale media besteedden aandacht aan de toespraak van paus Leo. Foto's van de paus die op het podium een groot brok ijs zegende, leidden tot ontzetting in kringen van extreem traditionalistische katholieken. Zij noemden het een schande dat de paus had deelgenomen aan een “waan-zinnig new-age, hippie-ritueel”, vooral op Amerikaanse sociale media.

Mij lijkt het zegenen van water bijzonder katholiek. Het was symbolisch sterk dat juist een stuk ijs uit Groenland was gebruikt; dit verwees naar het snelle verdwijnen van gletsjers overal ter wereld. Het gesmolten water werd aan het eind van de conferentie in flesjes meegenomen door deelnemers, die maar al te blij waren met wijwater dat door de paus zelf gezegend was.

Hoop in donkere tijden

Bijna alle sprekers wezen op de dreigingen van voortgaande klimaatverandering en verlies van biodiversiteit, van zorgwekkende geopolitieke

verschuivingen en de uitholling van democratieën, van de invloed van sociale media en AI, van oorlogen en een nieuwe wapenwedloop. Ingrijpend en effectief handelen is geboden, maar enorme tegenkrachten lijken elke hoop de bodem in te slaan. De vraag die werd gesteld was hoe we desondanks geïnspireerd en gedreven verder kunnen gaan met wat gedaan moet worden. ‘Raising hope’ (hoop opwekken) was dan ook het centrale thema van de conferentie.

Een deel van het antwoord kwam van de Engelse benedictijn Laurence Freeman. Hij sprak over het belang van verdieping van de ecologische bekering. Want het gaat niet alleen over wat we doen, maar ook over hoe we leven en wie we zijn. Gebed en meditatie zijn onontbeerlijk om innerlijk overeind te blijven, zei hij, om niet opgebrand te raken of toe te geven aan cynisme. Uiteindelijk moeten we beseffen dat wat wij zelf kunnen doen altijd beperkt is en dat we er op kunnen vertrouwen dat God de rest doet.

Hoop wordt ook gevoed door samen met anderen te blijven strijden voor recht, vrede en behoud van de schepping. Geloofsgemeenschappen zijn geroepen om een visie op de wereld te ontwikkelen waarin alle mensen in vrede en veiligheid kunnen leven.

Sommige sprekers wezen erop dat we als katholieken wereldwijd met 1,4 miljard zijn en in potentie dus een kracht van jewelste. Maar in de wandelgangen hoorde ik telkens weer de klacht hoe moeilijk het is om de bredere geloofsgemeenschap te overtuigen dat geloof alles te maken heeft met inzet voor een wereld die toekomst heeft. Het lijkt soms of alles wat we de afgelopen tien jaar hebben gedaan niet meer is dan een druppel op een gloeiende plaat. Tomas Insuá, oprichter van de Laudato Si' Movement, herinnerde ons er echter aan dat wij met zijn allen een krachtige onderstroom vormen in kerk en samenleving. De uitdaging is om de beweging vol te houden en verder te verbreden. We moeten ons niet alleen focussen op wat slecht gaat, maar telkens weer vreugde vinden in de weg die we met elkaar en anderen gaan. Onze vreugde zal aanstekelijk werken.

Drie lege stoelen

Indrukwekkend was de felle toespraak van kardinaal Jaime Spengler, voorzitter van de Braziliaanse Bisschoppenconferentie en van CELAM, het verband van Latijns-Amerikaanse en Caribische Bisschoppenconferenties. Hij vertelde over de natuurrampen die het afgelopen jaar hadden plaatsgevonden in zijn bisdom Porto Alegre. Hij wees op het belang van bescherming van de Amazone en andere belangrijke natuurlijke regio's in de wereld. Inheemse volkeren hebben geleerd hoe we in harmonie kunnen leven met de natuur. Zij staan aan de frontlinie van het gevecht om de aarde te beschermen. "Als we hen verdedigen, verdedigen we de aarde," zei Spengler.

Een spreker deed de suggestie om bij elk van onze bijeenkomsten drie lege stoelen te plaatsen, om ons ervan bewust te zijn dat bepaalde groepen niet de kans krijgen om mee te praten, maar dat we ons wel open moeten stellen voor wat zij ons te vertellen hebben: de schepping, gemarginaliseerde volken, toekomstige generaties.

Vaste voornemens

Aan het eind van de conferentie kondigde Lorna Gold, voorzitter van de Laudato Si' Movement, een nieuwe campagne aan: de People's Determined Contributions to Our

Eco-charity garden van Zusters van Liefde

Op de conferentie hoorde ik van de eco-charity garden op het terrein van het generalaat van de Zusters van Liefde in hartje Rome. In samenwerking met de Laudato Si'-kring Rome hebben de zusters een vormingscentrum opgericht waar jongeren en volwassenen verschillende ecologische programma's kunnen volgen. Ik bezocht de eucharistieviering met speciale aandacht voor de schepping. Deze vindt elke eerste zondag van de maand plaats in de schitterende tuin.

Zie: www.ecocharitygarden.blog

Common Home. Regeringsleiders lijken niet in staat om de benodigde maatregelen te nemen om klimaatverandering en milieuvernietiging tegen te gaan. Mensen aan de basis moeten daarom vastbesloten zijn om datgene te doen wat in hun macht is om de aarde te behoeden en beschermen. Alle deelnemers aan de conferentie dachten aan het eind na over de stappen die zij gaan zetten. Die voornemens werden digitaal opgehaald en geplaatst op de site van de beweging. Zie: www.raisinghope.earth

Wat me het meest bij zal blijven zijn de vele ontmoetingen met mensen uit de hele wereld. In mijn Engelse taalgroep – twaalf mensen uit tien verschillende landen – hadden we de gelegenheid om elkaar beter en dieper te leren kennen. Ondanks alle verschillen in achtergrond was er veel onderlinge herkenning. We zijn allemaal diep geraakt door de boodschap van Laudato Si' en vertrokken met nieuwe inspiratie om verder te gaan op de weg van individuele en gezamenlijke ecologische bekering.

Gerard Moorman

Foto's: Christian Genari

Van de Friese klei tot het Brabantse zand: na enkele maanden van wandelen, ontmoeten en bezinnen kwam de pelgrimstocht over het Zonneliëdpad op 11 oktober ten einde in Huijbergen. De Zonneliëdpelgrimage ter ere van het Zonneliëd van Franciscus van Assisi en de pauselijke encycliciek *Laudato Si'* was georganiseerd door de Franciscaanse Beweging. De tocht ging op 1 maart in de Nijkleaster Kerk in Jorwert van start en eindigde in Huijbergen bij De Huijberg. In totaal 225 pelgrims liepen delen van de ruim 400 kilometer, verspreid over 25 etappes. Een van de etappes voerde vanuit 's-Hertogenbosch naar Boxtel. Een kleine impressie.

Wandelen met broeder Zon en zuster Water

De dag begon, net als bij een groot deel van de etappes, met een viering in de Sint Catrienkerk in 's-Hertogenbosch. Hierbij werd de nieuwe versie van het Zonneliëd gezongen, die de week ervoor in première was gegaan. Na nog een kop koffie, vertrok de groep van zo'n dertig pelgrims richting het Bossche Broek. Voor onderweg kreeg iedereen een aantal vragen mee om over in gesprek te gaan of om zelf over na te denken.

Goede gesprekken

Het was een gemêleerd gezelschap. Een aantal deelnemers liep voor de eerste keer mee, anderen hadden al een flink aantal etappes meegelopen. Er was een groepje jongeren dat via Jong Bisdop Den Bosch was aangesloten, er waren leden van de Franciscaanse Beweging en enkele franciscanen, maar ook mensen die minder kerkbetrokken waren. Ieder had zo zijn eigen redenen om mee te lopen en er volgde onderweg mooie gesprekken. Een van de deel-

Is er ruimte voor de
wolf in ons land?
Mag je een wesp die
je dreigt te steken
doodslaan, als je vindt
dat alle schepselen
gelijk zijn?

neemsters was actief in een parochie en sinds kort ook bij een biologische moestuin. Ze zou graag zien dat er vanuit de parochie ook meer aandacht kwam voor de zorg voor de aarde en hoopte inspiratie te vinden. Een ander was meegekomen met een vriendin en was positief verrast meer te horen over de encyciek *Laudato Si'* waarin het o.a. gaat over de verbondenheid tussen alle schepselen en hoe de zorg voor de aarde en de zorg voor de armen met elkaar te maken hebben.

Mooie uitzichten en inzichten

Het weer was prachtig en zo ook het landschap waardoor de pelgrims trokken. De weidse uitzichten van het Bossche Broek werden opgevolgd door meer bosrijke paden richting Sint-Michielsgestel. Onderweg werd er enkele keren halt gehouden om wat te eten en te drinken en om met de groep in gesprek te gaan of te luisteren naar enkele teksten over het Zonnelied en te zingen. Het leidde tot vragen over hoeveel ruimte we aan alle schepselen geven: is er ruimte voor de wolf in ons land? Mag je een wesp die je dreigt te steken doodslaan, als je vindt dat alle schepselen gelijk zijn? Genoege stof om tijdens het laatste stukje wandeling verder over door te praten en zo tot nieuwe inzichten te komen.

Via een smal pad langs de Dommel eindigde de tocht bij de Kleine Aarde in Boxtel. Daar kregen de deelnemers na een welverdiende kop koffie of thee een rondleiding. Een deel van de groep maakte ook gebruik van de warme maaltijd die werd geserveerd. Enkele bleven overnachten om de volgende ochtend verder te trekken met de volgende etappe.

Tekst en foto's: Erica Op 't Hoog

Wijsheid van een abt

Bernardus Peeters
Hugo Vanheeswijck
Uitgeverij: Otheo Books
Prijs: € 22,50
ISBN: 9789085287407

In het boek *Wijsheid van een abt* oogst Hugo Vanheeswijck levenslessen uit gesprekken met de overste van de trappisten en trappistinnen wereldwijd. Een echte aanrader voor wie verder wil kijken dan de oppervlakte. Liefde kunnen ontvangen en delen ziet Bernardus Peeters als de rode draad in het leven. Dat spirituele voor hem als trappist hierin een grote rol speelt, is de logica zelf. Zoeken naar stilte en verdieping vindt hij een waardevolle optie in het leven. Maar dat een leven in een abdij een vlucht zou zijn uit de wereld, daar is hij het niet mee eens. Wie in stilte leeft, komt onvermijdelijk de wereld die hij dacht achter zich te hebben gelaten, in zichzelf tegen.

Bernardus Peeters (1968) is voor de meeste lezers van het KNR-Bulletin geen onbekende. Hij was negen jaar lang lid van het Dagelijks Bestuur, waarvan de laatste vijf als voorzitter. Bernardus trad in 1986 in bij de

trappisten in de abdij Onze-Lieve-Vrouw van Koningshoeven. Hij werd er in 2005 tot abt gekozen. Sinds februari 2022 is hij algemene overste van de trappisten en trappistinnen. Zijn beleidstaak weet hij op een krachtige manier te combineren met een sterke geestelijke bewogenheid.

Hugo van Heeswijck (1958) is gehuwd en vader van twee zonen. Hij is afgestudeerd als filoloog Germaanse talen, antropoloog van de religie en doctor comparatieve pedagogiek. Hij doceert aan meerdere theologische en filosofische instituten in Vlaanderen en Nederland. Vanuit tal van gesprekken met abt Bernardus schreef hij dit boek.

De Bergrede Een leerhuis over liefde en solidariteit

Franck Ploum
Uitgeverij Adveniat
Prijs: € 19,99
ISBN: 9789493395282

De Bergrede is een verzameling kernachtige uitspraken van Jezus, terug te vinden in het evangelie volgens Mattheüs, met o.a. de zaligspreekingen, het Onze Vader en de zogenoemde 'Gulden Regel'. Over de Bergrede zijn al enorm veel boeken en commentaren geschreven. In het voorjaar van 2025 verscheen dit boek van de hand van Franck Ploum, theoloog. Hij is verbonden aan de Ekklesia Breda en bijbels leerhuis Zinsverband en tevens werkzaam voor de Broeders van Huijbergen. Hij publiceert regelmatig over bijbelse thema's vanuit politiek en maatschappelijk perspectief. Zijn boek over de Bergrede begon met de vraag van twee congre-

gaties naar een retraite over de Bergrede. De ontwikkelingen in de wereld, zoals de inval in Oekraïne en de oorlog in Gaza vroegen om nog meer nadenken, herlezen en herschrijven.

Het boek begint met een plaatsbepaling en context van de Bergrede. Hierna volgen steeds enkele verzen in vertaling van Alex van Heusden gevolgd door een uitgebreid commentaar van de schrijver gezien vanuit de huidige actualiteit en politiek. Hij grijpt daarbij terug op eerder verschenen commentaren en kijkt hoe die passen in de huidige context. Het boek eindigt met de vraag of de Bergrede te doen is. Volgens Ploum is de tekst een route vanuit het hart en het geweten. Hij hoopt dat het boek het geweten van de lezer kan scherp en de solidaire liefde kan aanwakkeren, juist ook bij het innemen van politieke standpunten en bij het maatschappelijke verzet tegen intolerantie, vreemdelingenhaat en het zaaien van verdeeldheid.

Ploum hoopt dat het boek het geweten van de lezer kan scherp en de solidaire liefde kan aanwakkeren

Waar was jij toen ik...

Het boek Job opnieuw vertaald en toegelicht

Gerard Swüste

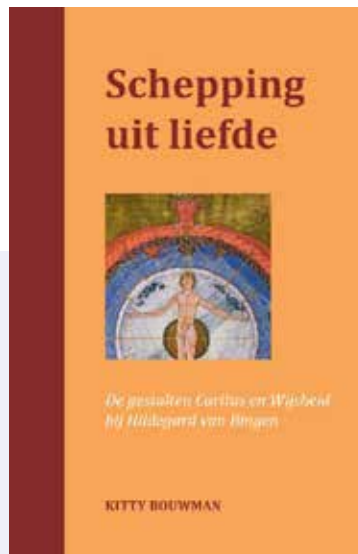
Uitgeverij: Skandalon

Prijs: € 29,99

ISBN: 9789493220928

Het bijbelboek Job stelt vragen die elk mens aangaan: over lijden, troost en het zoeken naar betekenis. Waarom overkomt ons wat ons overkomt? Hoe blijf je overeind als je hardhandig wordt geconfronteerd met je kwetsbaarheid? En speelt God een rol in dit alles? Jobs zoektocht naar inzicht laat ons nadenken over het mysterie dat leven heet – en over het belang van vriendschap, hoe we troostend aanwezig kunnen zijn bij iemand die ontroostbaar is. Deze eigentijdse en poëtische vertaling laat je meeleven met Jobs worsteling; de toelichtingen verhelderen de verschillende lagen in de tekst. Met als afsluiter vijf interviews die laten zien hoe het verhaal van Job kan raken aan ons eigen leven. Interviews met Houkje van der Weij en Jos Verhagen, Arjan Broers, Geeske Hovingh, André Wesche en Colet van der Ven.

Gerard Swüste (1945) is theoloog en liturgisch schrijver. Veertig jaar lang maakte hij deel uit van het Liturgisch Team van de Amsterdamse Dominicuskerk.

Schepping uit liefde

De gestalten Caritas en Wijsheid bij Hildegard van Bingen

Kitty Bouwman

Uitgeverij: Adveniat

Prijs: € 29,99

ISBN: 9789493395503

God schiep de wereld uit liefde – een liefde die in alle schepselen leeft. Deze groene schepingsvisie van Hildegard van Bingen heeft een grote relevantie voor deze tijd, waarin de aarde en de kosmos worden bedreigd. Een toegankelijk en wetenschappelijk verantwoord boek over deze bijzondere mystica. Met levensbeschrijving en uitleg bij haar visioenen en miniatures. Centraal staan de vrouwengestalten Caritas en Wijsheid in de visioenen van Hildegard.

Kitty Bouwman (1957) is theologe en geestelijk begeleidster. In 2015 promoveerde ze op een proefschrift over de inclusieve God bij Augustinus. Sinds de jaren tachtig verdiept zij zich in de visioenen van Hildegard van Bingen.

Spiritueel reizen in tijden van chaos

Richard Lobo svd

Prijs: € 15,00

Bestellen:

richardsvd@gmail.com

In het licht van het Jubeljaar 2025, schreef pater Richard Lobo svd, pastoor van de Augustinusparochie in Breda, een boek over geloof en hoop met als titel *Spiritueel reizen in tijden van chaos*. Het boek neemt de lezer mee op een geestelijke reis van enkele bijzondere figuren uit de Bijbel wier geloof ook de wereld vandaag nog kan inspireren.

“Dit jaar is een bijzonder jaar voor de kerk,” vertelt pater Richard.

“Het is het Jubeljaar met als thema Pelgrims van Hoop. Wij zijn allemaal onderweg naar onze bestemming, maar onderweg komen we tegenslagen, stormen en momenten van wanhoop tegen. De vraag is: hoe kunnen wij in deze chaotische wereld toch hoopvol verdergaan? Met die vraag in gedachten ben ik gaan schrijven.”

In het boek komt ook zijn persoonlijke getuigenis naar voren. Pater Richard vertelt over zijn reis, zijn roeping tot de missiecongregatie van het Goddelijk Woord (Societas Verbi Divini) en zijn pastorale werk in Nederland. Een bijzondere plek krijgt de heilige Arnold Janssen in zijn boek. Een “grondlegger van de moderne katholieke missiegeschiedenis,” volgens de auteur. De stichter van de congregatie SVD kenmerkt zich onder meer door “gedurfde missionaire ondernemingen” en een “diepgaande inzet voor eenheid over culturele grenzen heen”. Het is een blijvende erfenis die resoneert in de thematiek van het Jubeljaar, aldus Lobo. De opbrengst van het boek komt volledig ten goede aan een goed doel.

Waar het licht blijft

Theologische essays over de hoop

Anton ten Klooster

Uitgeverij: Adveniat

Prijs: € 29,99

ISBN: 9789493395510

Wat is hoop en waar valt het te vinden? Hoe zorgen we dat we het niet verliezen? In deze bundel delen wetenschappers van de Tilburg School of Theology waar zij hoop vinden, welke beelden van hoop er zijn, en wat hoop eigenlijk is. Daarvoor putten zij uit de ervaring en studie van geestelijke verzorging en pastoraat, en uit de rijkdom van de Bijbel en de katholieke intellectuele traditie. Zo ontstaat een waaier van verrassende beelden, woorden en vragen: over hoop

als bezielend tekort, het kruis als schandelijk teken en of het bijzonder is om wanhopig te worden van klimaatverandering.

Deze verzameling geeft een overzicht van de breedte van het theologisch onderzoek. De toegankelijke essays geven zo een verdiepte inspiratie voor iedereen die meer wil weten over hoop als kernwoord van het geloof en als geleefde werkelijkheid.

Onder redactie van Anton ten Klooster, met bijdragen van Frank Bosman, Jedidja van Boven, Juliëtte van Deursen, Monique van Dijk, Rob Faesen, Samuel Goyvaerts, Kees de Groot, Deborah de Koning, Jan Loffeld, Stefan Mangnus, Corline Melisse, Roshnee Ossewaarde, Marcel Sarot, Karim Schelkens, Erik

Sengers, Willem Marie Speelman, Niels den Toom, Hans Van Eyghen, Archibald van Wieringen, Ruben van Wingerden en Joachim Yeshaya.

Kloostertuinen in Nederland en Vlaanderen

Oasen voor verstillung, verwondering en verdieping

Tini Brugge

Uitgeverij: Adveniat

Prijs: € 24,99

ISBN: 9789492093554

In de zomer van 2025 werd het boek *Kloostertuinen in Nederland en Vlaanderen* gepresenteerd. Vanwege zeer grote belangstelling volgt nu al een tweede herziene druk.

Kloostertuinen zijn 'humus voor de ziel'. Zij bieden inspiratie voor een balans tussen lijf en geest. Eeuwenlang dienden ze voor voedselvoorziening, bezinning en ontspanning. Veel tuinen zijn met de kloosters verdwenen of verworden tot snippers parkgroen met woningbouw. In deze uitgave zijn inspirerende voorbeelden van toegankelijke, besloten en nieuwe tuinen beschreven. Foto's en aanvullende teksten leiden tot verdieping en verstillung. Kloostertuinen, klein of groot, kunnen ons inspireren tot een zorgvuldige omgang met onze wereldtuin, ons gemeenschappelijke huis: de aarde.

Deze gids opent de weg naar het klooster en laat ons kennismaken met de bijzondere tuinen

van kloosters. Een groot deel van de Nederlandse en Vlaamse kloostertuinen is beschreven en gefotografeerd. Ze zijn ingedeeld per orde of congregatie, om een verbinding te leggen tussen tuin, geschiedenis en kenmerken in de spiritualiteit van de stichters. Daarom is informatie over geschiedenis, locatie en herkomst toegevoegd.

Tini Brugge (1947) is ecologe en betrokken bij de zorg voor de aarde vanuit een oecumenisch perspectief. Ze is auteur van boeken over bloemschikken, tuinen en eten op de adem van de seizoenen om te 'aarden in geloof'.

Kloostertuinen, klein of groot, kunnen ons inspireren tot een zorgvuldige omgang met onze wereldtuin

Jarige KNR-PIN vraagt cadeau voor ongedocumenteerden

In 2026 bestaat KNR-PIN vijftig jaar. In al die jaren zijn er veel projecten ondersteund die passen bij de noden van de tijd. In de nieuwe Asielwetten worden ongedocumenteerden als criminelen weggezet. Verblijf in Nederland zonder de juiste papieren wordt namelijk strafbaar gesteld. Dit betekent dat mensen die niet de juiste papieren hebben en in Nederland soms al veertig jaar of langer geworteld zijn, zich hebben ingezet voor de Nederlandse maatschappij en hebben bijgedragen aan onze welvaart, een gevangenisstraf riskeren van zes maanden en uitgezet kunnen worden. Scenario's zoals in de Verenigde Staten waar jacht gemaakt wordt op ongedocumenteerden kunnen op grond van deze nieuwe asielwetgeving ook een Nederlandse realiteit worden.

Daarnaast is de overheid gestopt met het financieel ondersteunen van onderdak en begeleiding van kwetsbare ongedocumenteerden. Ondanks verschillende uitspraken van diverse rechtbanken dat mensen zonder papieren recht hebben op een bed, een bad en brood, stoppen veel gemeenten met het ondersteunen van organisaties die zich inzetten voor deze kwetsbare groep. Deze ontwikkelingen druisen in tegen medemenselijkheid en naastenliefde. Daarom organiseert KNR-PIN in dit jubileumjaar een solidariteitsactie voor hen die in onze samenleving geen bestaansrecht meer lijken te hebben. De actie is speciaal bedoeld voor organisaties die zich inzetten voor ongedocumenteerden en vanaf 2026 verstoken zijn van financiële steun van de overheid. Zij hebben onze steun hard nodig.

Voor KNR-PIN zou het een fantastisch cadeau zijn als religieuze instituten een gulle gift zouden doen voor deze actie. Alle leden van de KNR zullen begin 2026 nog een brief hierover ontvangen.

Mensen zonder papieren hebben recht op een bed, een bad en brood. Desondanks stoppen veel gemeenten met het ondersteunen van organisaties die zich inzetten voor deze kwetsbare groep. Deze ontwikkelingen druisen in tegen medemenselijkheid en naastenliefde.

Francesco Magazine

De redactie van Francesco Magazine

In 2026 verschijnt *Francesco Magazine*. Het is een interfranciscanaans blad, een gezamenlijke uitgave van de Franciscaanse Beweging, TAU, de Nederlands-Vlaamse delegatie van de minderbroeders kapucijnen en de Nederlands-Vlaamse provincie van de minderbroeders franciscanen. Het blad vervangt eerdere uitgaven binnen de franciscaanse familie, zoals *Alle Goeds*, *Handdruk*, *Minderbroeders Franciscanen* en *Met Kap en Koord*.

De redactie schreef een wedstrijd uit voor de nieuwe naam. Drie inzenders kwamen met de naam *Francesco*. "Vanuit de kernwaar-

den 'verbonden, eenvoudig, vredevol, duurzaam en spiritueel' bieden wij je hier het nieuwe magazine aan als een kwalitatief en herkenbaar franciscaans blad voor een brede doelgroep. Bij die missie hoort een naam die helder, uitnodigend en herkenbaar is," zo motiveert de redactie de keuze.

Abonneren kan via administratie@francesco-magazine.org. Het blad is gratis, maar een vrijwillige bijdrage is wenselijk.

Koningin Maxima bezoekt zusters Franciscanessen in Veghel

Foto: Omroep Meierij

Op 3 september jl. bracht koningin Maxima een werkbezoek aan de zusters Franciscanessen van Veghel. Het klooster en de directe omgeving zijn de afgelopen jaren flink verbouwd en nu is het woon- en zorggebied bijna klaar. “Vandaag is de kers op de taart”, vertelt overste zuster Gerda van Gogh. De zusters zitten al ruim 180 jaar in het centrum van Veghel. Op het hoogtepunt woonden er meer dan honderd zusters, nu achttien. “Het werd veel te groot,” blikt zuster Gerda terug.

“We wilden dit hele complex een goede bestemming geven.” Deze moest aansluiten bij het leven en werk van de zusters die zich jarenlang hebben ingezet voor de zorg in Veghel en omgeving en ook elders in de wereld. Samen met een projectontwikkelaar bouwden de zusters een nieuwe buurt met appartementen voor diverse doelgroepen, veel sociale huurwoningen maar ook koop. Daarnaast zijn er plekken voor zorg en ontmoeting. De koningin bezocht er onder andere een wasserij waar mensen met afstand

tot de arbeidsmarkt werken en de biljartzaal die ook dient als ontmoetingsplek. “De ontmoeting met de zusters was fantastisch. Het is heel bijzonder dat zij de plek teruggeven aan de gemeenschap. Een plek die past bij hun idealen,” zei Maxima na afloop.

Bureaukalender KNR-PIN

Wie jarig is krijgt niet alleen cadeaus, maar trakteert ook. Daarom heeft KNR-PIN speciaal ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum een mooie bureaukalender laten maken. Op deze kalender wordt een aantal van de vele projecten die door de religieuzen via KNR-PIN financieel worden ondersteund over het voetlicht gebracht. Het biedt zo een mooi beeld van de grote verscheidenheid aan mooie initiatieven die steun krijgen. Projecten die passen bij het charisma van de religieuzen en inspelen op de noden van onze tijd.

De kalender is aangeboden aan alle ordes en congregaties in ons land voor hun eigen broeders en zusters. Daarnaast hebben veel instituten extra kalenders besteld om cadeau te doen. De opbrengst van die extra bestellingen gaat naar de eerder genoemde solidariteitsactie.

Extra kalenders zijn nog te bestellen voor € 5,- per stuk (excl. verzendkosten) via secretariaat@knr.nl. Zo lang de voorraad strekt.

Zusters dominicanessen verlaten Venlo

Eind oktober 2025 verlieten de laatste zusters van de Dominicanessen van de H. Catharina van Siena van King William's Town, Zuid Afrika, beter bekend als de 'zusters van Albertushof', Venlo. In de zomer overleden twee zusters die behoorlijk actief waren, waaronder voormalig overste zuster Margo Verspeek. Dit vroeg om ingrijpende besluiten. De vier laatste zusters zijn eind oktober naar St. Charles in Heythuysen verhuisd.

Het klooster hoort bij een internationale congregatie met het Generaalat in Zuid-Afrika en vestigingen in andere landen. Toen 1937 bleek dat zusters in Duitsland door het Hitler-regime in bedreiging zouden kunnen komen, werd besloten om een klooster in Nederland op te richten. In januari 1939 arriveerden de eerste zusters in Venlo. Ze konden een boerderij van de Dominicanen overnemen en voorzagen in hun eigen onderhoud.

Opvang van vluchtelingen

Tijdens de oorlog konden ze op Albertushof blijven, terwijl de meeste andere religieuzen in de regio Venlo hun kloosters moesten verlaten. Albertushof werd een plek voor vluchtelingen, onderduikers en gewonden. Sinds 1943 was Albertushof een eerste-hulp post. Op deze manier waren de zusters een heel belangrijke factor in de door oorlog geteisterde stad. Dat bracht veel bekendheid met zich mee en een goede reputatie. Uit dankbaarheid lieten onderduikers na de oorlog een Mariagrot bouwen.

Zorg voor ouderen en kwetsbare kinderen

Na de oorlog waren de zusters o.a. actief in de bejaardenzorg in "De Meeuwbeemd". In 1963 begonnen ze met een kinderdagverblijf, "Albertus Kleuterhof". Van daaruit ontstond "Kindervreugd", een dagverblijf voor verstandelijk gehandicapte kinderen. Dit was

in die tijd uniek. Door de maatschappelijke veranderingen in de jaren '90 droegen de zusters het werk over aan andere organisaties.

Pastorale zorg

Daarna tot op heden waren de zusters vooral bezig met opvang van kwetsbare mensen, vooral vluchtelingen. In het pastorale werk speelden ze een belangrijke rol. Mensen vonden altijd een gastvrij huis en een sterk geestelijk leven. Na het vertrek van de Dominicanen uit Mariaweide namen ze de zondagse vieringen over en trokken veel mensen uit de stad en omgeving die behoefte hadden aan een Dominicaanse plek.

Meer dan veertig Nederlandse vrouwen zijn in de loop der jaren in Albertushof ingetreden. Sommigen hebben jaren in de missie in Afrika doorgebracht. Zoals in de meeste ordes en congregaties, kwamen er na de jaren '70 geen nieuwe leden meer bij, zodat het nu nodig is Albertushof te verlaten.

Hoor je Mij? nu ook voor mannen

In het vorige Bulletin viel te lezen dat de reeks kennismakingsbijeenkomsten bij gemeenschappen van vrouwelijke religieuzen voor het vierde seizoen van start ging in september. Vanaf januari 2026 is er ook een versie van Hoor je Mij? voor mannen. In de eerste maanden van 2026 openen verschillende gemeenschappen van mannelijke religieuzen hun deur voor een laagdrempelige kennismakingsmiddag. Jonge mannen die willen onderzoeken of het leven als pater of broeder iets voor hen zou kunnen zijn, worden van harte welkom geheten. Tijdens de middag is er ruimte voor ontmoeting met de gemeenschap, voor vragen en gesprek en samen eten en bidden.

Gemeenschappen van mannen en vrouwen die in 2026 ook mee willen doen met Hoor je Mij? kunnen zich melden via cpr@knr.nl

Meer informatie: www.knr.nl/hoor-je-mij

Of luister naar de podcasts met zuster Catharina Al en met zuster Madeleine Bouman op www.katholiekleven.nl/podcast

HOOR JE MIJ? OPEN MIDDAGEN 2026

uitleg & gesprek, rondleiding, gebed, maaltijd

14:00 - 18:30 uur

24 januari Kapucijnen VELDRECHT
14 februari Jezuïeten AMSTERDAM
21 maart Augustijnen UTRECHT
16 mei Benedictijnen EGMOND
13 juni Sacramentijnen AMSTERDAM
26 september Franciscanen DEN BOSCH

INFORMATIE & OPGEVEN
KNR.NL/HOOR-JE-MIJ

Karmelietessen Nazareth verhuizen naar Oirschot

Na bijna een eeuw namen de zusters van de Karmel van de Heilige Familie, beter bekend als Karmel Nazareth, afscheid van hun klooster aan de Bakenbergseweg in Arnhem. Op 8 september verhuisden zij naar Oirschot in Brabant.

“We zijn met maar acht zusters in een groot gebouw. Er is geen aanwas meer te verwachten. En de leeftijden van de zusters nemen toe. Dat is de reden waarom we vertrekken. Met pijn in ons hart”, zegt zuster Lucia van Steensel, overste van de gemeenschap, in een interview met De Gelderlander.

De Arnhemse zusters sluiten aan bij de vier karmelietessen die al wonen in Huize Blijendaal in Oirschot. Ook dit is een plek met een lange geschiedenis voor de zusters. In 1644 arriveerde daar een kleine groep zusters vanuit Antwerpen. Ze konden niet lang blijven. Vanwege protestantse hervorming moesten ze in 1663 Oirschot ontvluchten. Pas drie eeuwen later 1936 keerden de karmelietessen er terug.

Ouderenzorg

‘Blijendaal’ is sinds 1991-1992, na een fusie met enkele andere kloosters, een verzorgingshuis voor bejaarde en zorgbehoevende zusters van de karmelietessen

in Nederland. Daarvoor is aan het klooster een speciaal verzorgingsgedeelte aangebouwd waar intussen ook (vrouwelijke) leken opgenomen kunnen worden. De zusters uit Arnhem bewonen er nu enkele studio’s. Zuster Lucia: “Het besluit komt voort uit zorg voor de toekomst, niet uit verlies van roeping. In Oirschot krijgt het kloosterleven in kleinere kring een passend vervolg.”

Plek van zorg

Het oude klooster Nazareth in Arnhem is inmiddels verkocht aan Elver, een zorgorganisatie voor mensen met een beperking. De organisatie is de zusters dierbaar en het voelt vertrouwd om het klooster juist aan Elver over te dragen. Met de verkoop blijft het bovendien een plek voor samenleven en zorg. Elver ontwikkelt een duurzaam plan voor de herbestemming van het complex tot een eigentijdse leefgemeenschap voor mensen met een verstandelijke beperking. “Zo blijft de ziel van het karmelietessenklooster behouden: een plek van rust, verbondenheid en zorg voor elkaar.”

Nieuw adres:
Nieuwstraat 28
5688 BE Oirschot
Tel. 0499 463334

Sluiting Abdij Maria Toevlucht Zundert

Het Generaal Kapittel van de Trappisten heeft eind september ingestemd met het verzoek van de abdijsgemeenschap Maria Toevlucht in Zundert om het bestaan van de abdij te mogen ‘voltooien’.

Het verzoek om de abdij te mogen sluiten, kwam van de broeders zelf. Vanwege de beperkte bezetting vonden zij het niet meer mogelijk en verantwoord om een vitaal en houdbaar monastiek leven in Zundert voort te zetten. “Onze roeping is om een leven van gebed en stilte te leiden, niet om een gebouw te beheren”, aldus abt Guido Van Belle bij de bekendmaking van het voorgenomen besluit om te stoppen. Op 24 mei jongstleden vierden de broeders samen met monialen en monniken uit Nederland en Vlaanderen het 125-jarig bestaan van de abdij en werd er tevens bij de voltooiing stil gestaan.

Het gastenverblijf en de abdijwinkel zijn al op 31 augustus gesloten. Ook heeft toen de laatste publieke eucharistieviering plaatsgevonden. Allerlei praktische zaken zoals het zoeken naar een herbestemming voor het gebouwencomplex en de inventaris, de juridische en de financiële afwikkeling en de toekomst van de bierbrouwerij berusten bij een speciale commissie, waar onder anderen abt Guido deel van is. De laatste zes monniken in Zundert zullen niet als groep verhuizen; zij kiezen ieder voor een eigen bestemming.

Abdis zuster Rebecca en 'bouwzuster' Marijke ontvangen beiden een bouwhelm als symbolisch startschot

Verbouwing klooster Clarissen Megen gestart Crowdfundactie voor nieuwe bedden gastenverblijf

Na vele jaren van plannen en gesprekken met allerlei partijen over financiering en vergunningen is op 30 augustus eindelijk gestart met de verbouwing van het klooster Sint Josephsberg. De feestelijke aftrap werd verricht door wethouder Sidney van den Bergh van de gemeente Oss en frater Broer Huitema CMM, bestuurslid van KNR. Zij overhandigden namens de gezamenlijke financiers symbolisch een bouwhelm aan de zusters.

Duurzaam Clarissenleven

Het project draagt de naam 'Duurzaam Clarissenleven' en richt zich op het toekomstbestendig maken van het ruim 300 jaar oude klooster. Het aantal gastenkamers wordt uitgebreid, er komt

een nieuwe meditatiekamer en speciale ruimtes voor de producten die vanuit het klooster gemaakt en verkocht worden. Daarnaast wordt het klooster grondig verduurzaamd, zodat het erfgoed behouden blijft voor komende generaties. Zo komen er dak-, raam- en vloerisolatie en zonnepanelen. De totale verbouwing zal ongeveer een jaar in beslag nemen.

De financiering van het project komt uit verschillende hoeken. Er zijn bijdragen van de gemeente Oss, de religieuzen in Nederland via de KNR (KOS) en de zusters zelf. Daarnaast wordt het project ondersteund door subsidies van Europa (via het Interreg VL-NL Project Parels in Helende Land-

schappen), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Provincie Noord-Brabant en het Bisdom 's-Hertogenbosch.

Crowdfunding voor nieuwe bedden

Bij een nieuw gastenhuis horen ook nieuwe bedden. De oude bedden hebben hun beste tijd gehad. Nieuwe zijn echter niet meegenomen in de financiering. Daarom is een vaste gast van het klooster, Goos Boersma, een crowdfundingactie gestart. Hij wil geld inzamelen om vijftien goede nieuwe bedden te kunnen kopen voor het nieuwe gastenverblijf. Via de website doneeractie.nl en sociale media hoopt hij voldoende geld in te zamelen voor de vijftien bedden.

Verhalenwedstrijd Beweging van Hoop

De Beweging van Hoop is op zoek naar verhalen van hoop. Daarom organiseert ze een Verhalenwedstrijd. Vertel ons je verhaal, hoe klein ook. Over geluk, liefde, broederschap, verbinding en hoop. Vertel van die bemoedigende woorden die je kreeg, toen je in de put zat. Vertel hoe die jongen met die krullen je hielp bij de supermarkt en je dag goed maakte. Vertel hoe je een hobby vond en

daar samen met anderen nu veel plezier uit haalt. Vertel hoe een toevallige ontmoeting groeide naar een diepe vriendschap die je door moeilijke tijden helpt en waardoor je weer kunt lachen. Vertel hoe Henk, die gewoon iedere week even een kop koffie komt drinken en zonder dat hij het weet, je dagen lichter maakt en je weer meer zin in het leven krijgt. Hoop en betekenis zitten in kleine dingen.

Krijgen is leuk, geven is soms nog leuker. Dus vertel ons ook wat je doet of organiseert, aanpakt of oppakt om jezelf en andere mensen een mooie dag, een nieuwe begin of een frisse start en weer hoop te geven. Dat inspireert!

Deze verhalen zoeken we, liefst met een paar leuke foto's erbij. Zodat we hoop niet alleen delen, maar vooral vermenigvuldigen.

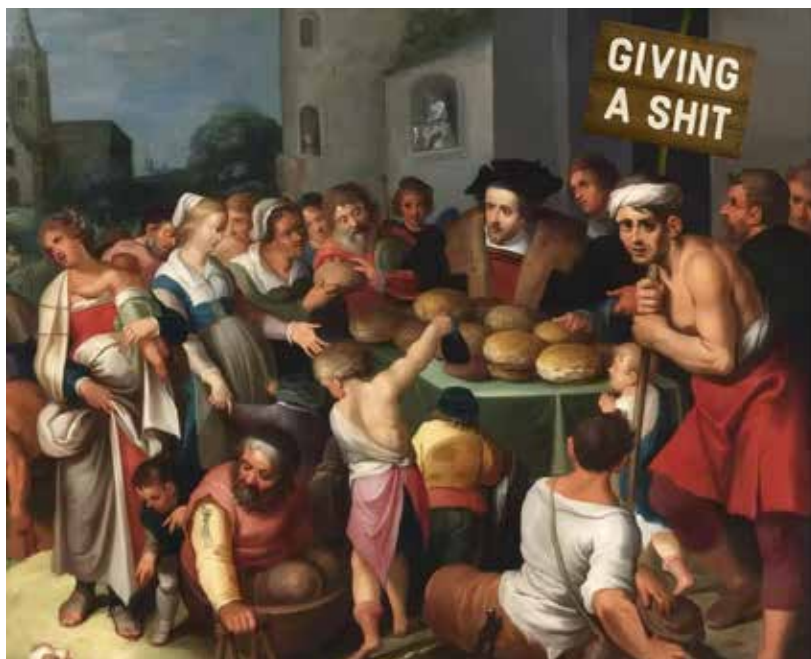
Giving a shit. Waarom het wèl uitmaakt

We spreken vloeiend de taal van stoerheid en onverschilligheid. Maar nieuwe woorden voor naastenliefde en menselijkheid ontwikkelen we niet. En dat is verontrustend, schreef filosoof Ralf Bodelier in het Brabants Dagblad van 1 november. Hij deed dit in het kader van het project 'Giving a shit'. Een reeks films met nagesprek, een aantal muzikale theatercolleges en opiniestukken in diverse kranten. Het is een project dat mensen oproept om weer verschillig te zijn in plaats van weg te kijken. Om oude woorden als barmhartigheid en medemenselijkheid weer nieuw leven in te blazen.

De KNR is een van de medeorganisatoren van dit project. Omdat het juist de religieuzen wèl iets kan schelen. Al die zusters, broeders en paters die al honderden jaren opkwamen en opkomen voor kwetsbaren in onze samenleving hier en ver weg. Die medemenselijkheid en barmhartigheid ook nu nog steeds vorm geven. Met dit project wil de KNR iets van die betrokkenheid van de religieuzen op de huidige maatschappij zichtbaar maken.

Films die schuren

Er is een aantal films uitgekozen die schuren en soms ongemakkelijk zijn. De eerste film, *Living*, vertelde het verhaal van een

Londense ambtenaar in de jaren '50. Als hij hoort dat hij nog maar een paar maanden heeft, beseft hij dat hij nooit voluit heeft geleefd en gaat zich inzetten voor een speeltuin.

Na afloop van de film volgde een nagesprek met norbertijn Denis Hendrickx en met Jan Koonings over hoe mensen omgaan met zo'n laatste levensfase. Het leverde mooie gesprekken op over wat nu echt belangrijk is, over het doen van vrijwilligerswerk en over zin geven aan je leven. Na de tweede film 'Corpus Christi' was er een boeiend nagesprek met o.a. zuster Marjolein Bruinen o.p. over vergeving en tweede kansen.

De laatste twee films in de reeks zijn te zien op 23 en 30 december te zien in Cinecitta Tilburg. Op 23 december draait de film *12 angry man*. Een Amerikaanse jury beslist over schuld of onschuld van een jongen die mogelijk ter dood veroordeeld wordt. Elf leden zijn overtuigd van schuld, maar één man vraagt door en dwingt de groep tot heroverweging. Na afloop gaat het gesprek over de vraag: 'Durf je tegen de meerderheid in te gaan wanneer een mensenleven op het spel staat?'

De laatste film is *Des Hommes et des Dieux* met een nagesprek met abt Isaac Majoor van de trappisten van Koningshoeven en pater Jan Stuyt s.j. over blijven als iedereen weg lijkt te gaan.

Theatercolleges

In december volgt ook een serie theatercolleges rond hetzelfde thema. De aftrap is op 7 december bij abdij Koningshoeven. Daarna zijn er nog drie zondagmiddagen in Cinecitta. Het is de bedoeling dat er in 2026 er nog enkele theatercolleges uitgevoerd worden bij diverse kloosters in het land.

Kijk voor het hele programma en informatie op www.givingashit.nl

Uit alle verhalen kiezen we één inzender die €1000,- krijgt om aan een zelf gekozen project van hoop te besteden. Insturen kan nog tot 31 december aan hoopvol@bewegingvanhoop.nl. Tijdens de Inspiratiedag van 16 januari maakt de jury de uitslag bekend.

Meer informatie: www.bewegingvanhoop.nl/verhalenwedstrijd

Kerstwens

Vrede wordt beloofd – met een verborgen agenda.
Vrede wordt ontworpen – alsof zij maakbaar is.
Vrede wordt opgelegd – door haviken zonder barmhartigheid.
Vrede... blijft uit.

*Wij verwachten de Vrede die naar ons toekomt
in de persoon van Jezus Christus
en die doorbreekt en groeit
waar mensen Hem ontvangen, van harte,
en samen van Hem leren wat waarachtige vrede is.*

Vrede wordt geboren als wij Hem navolgen.
Vrede wordt geboren waar gerechtigheid concreet wordt.
Vrede wordt geboren omdat de Eeuwige die ons blijft geven.

*Daarom wens ik u allen
mede namens de andere bestuursleden en medewerkers van het bureau
een Zalig Kerstmis!
En dat wij samen als pelgrims van de hoop 2026 binnengaan.*

Pater Mark-Robin Hoogland C.P., voorzitter KNR

